

Önkéntes fiatalok-fiatal önkéntesek

NJI 357

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
1. Az önkéntességről általánosan	5
1.1. Az önkéntesség fogalma, társadalmi értelmezése különböző szakirodalmak alapján	5
1.2. Az önkéntesség hazai és nemzetközi formái, megjelenése	7
2. Az önkéntesség hazai stratégiája, tevékenységének formái, törvényi keretei	13
2.1. Az önkéntes stratégia	13
2.2. Önkéntesség és kötelezettség (a 2005. évi törvény elemzése, értékelése, véleményformálás a törvényről)	17
3. Önkéntesség és a fiatalok, fiatal felnőttek	23
3.1. A fiatal korosztály kapcsolódása és szemlélete az önkéntességről	23
3.2. Az idősebb korosztály véleménye az önkéntességről	26
4. Kutatás, elemzés	28
4.1. A kutatás módszertana, ismertetése	28
4.2. A kutatás hipotézisei	28
4.3. A kérdőívek kiértékelése	29
4.4. Az interjúk kiértékelése	35
5. Összegzés	40
6. Szakirodalom.....	42
7. Melléklet	45

Bevezetés

Dolgozatom témája a Magyarországon élő fiatalok¹ önkéntes tevékenységhez és annak társadalmi hasznosságához kapcsolódó témában készült. Témaválasztásomat több tényező indokolta, hét éve vagyok aktív önkéntes, két évet dolgoztam önkéntes koordinátorként a Demokratikus Ifjúságért Alapítványnál és mai napig sok önkéntes rendezvényt és akciót szervezek, multiplikátorként fiataloknak tartok előadást arról, hogy mi is az önkéntesség, milyen társadalmi és személyes hasznosságai vannak, ezekbe a programokba általában középiskolás fiatalokat vonok be. A beszélgetések és képzések során gyakran találkozom azzal a problémával, hogy a fiatal generációnak nincs reális képe arról, hogy mikor önkénteskednek, hogy valójába mit is jelent mindez. Úgy gondolom, hogy az önkéntes intézmények kis számban vannak jelen a fiatalok körében. Ennek előzményét abban látom, hogy a szocialista rendszerben nagymértékben lekorlátozták a civil szférát. A rendszerváltás után ez a téma csak igen lassan lépett be a fiatalok életébe. Nem tudják, hogy az 'önkéntesség' egy vegytiszta kifejezés, a rendszerváltás előtti társadalmi munkával nem hozható összefüggésbe. Az önkéntesség érték, norma és hitrendszer alapján vezérelt cselekvés. A fiatalok többsége nincs teljes mértékben tisztában az önkéntesség szó jelentésével, ezért sokan tévesen asszociálnak. De úgy gondolom, hogy ez nem a fiatalok hibája. Magyarországon az önkéntes tevékenységnek nincs a köztudatban is elhíresült, letisztult definíciója. Ennek köszönhetően, ha a fiatalok valamilyen feladatot végeznek, nem tudják megítélni, hogy önkéntes tevékenység volt-e vagy sem. A statisztikai felmérések alkalmával pedig torz adatok születhetnek. Maga az önkéntes szerepvállalás önszerveződő folyamat volt, ami azt jelentette, hogy az állam nem szólt bele a működésébe. 1945. előtt például az egyházak koordinálták a segítségnyújtást. Az Önkéntes Központ Alapítvány (ÖKA) megjelenésével, 2002. óta az állam már egyre nagyobb befolyással tud lenni ezekre a mozgalmakra. Ilyen az újonnan elfogadott ifjúság-politikai intézkedések. Dolgozatomban szakirodalmak alapján mutatom be a különféle fogalmakat, kifejezéseket a témának megfelelően. Ismertetni fogom, a hazai önkéntes törvényt és stratégiát, melyet azért tartok fontosnak, mert sok mindent szabályoz, és befolyással van az önkéntesek életére. Általánosságban összefoglalom a fiatalok életmódját és azt, hogyan kapcsolódik az életük az önkéntes tevékenységhez, milyen megítéléseik vannak ezzel összefüggésben. Mivel töltik szabadidejüket, az iskolán kívül hol tudnak szocializálódni,

¹ 15-29 éves korosztály

kortársaikkal milyen közös szabadidős tevékenységet folytatnak. Zárásként bemutatom azt is, hogy az idősebb korosztály hogyan vélekedik az önkéntes tevékenységről.

1. Az önkéntességről általánosan

1.1 Az önkéntesség fogalma, társadalmi értelmezése különböző szakirodalmak alapján

A történelemben már régóta jelen van az önkéntesség, mint segítségnyújtás. Régebben a nagy világvallások koordinálták és támogatták a szegények megsegítését. A zsidó vallásban ezt cedakának, az iszlámban zakatnak, a kereszténységben caritasnak hívják. A lényege az, hogy a közösség minden tagjának lehetősége legyen a vallást gyakorolni, annak megfelelően élni. Az adakozás gyakorlatát a távol-keleti vallások is támogatják, és hisznek abban, hogy koldusnak adni megtisztulást jelent a bűnöktől.² Ezeknél a vallásoknál az ember nem maga dönti el, hogy szeretne-e önkéntes tevékenységet végezni. A hitük szerint mindenki azt követi, melyet a tanai előírnak. Ezáltal vesznek részt segítségnyújtásban. Mindenki a maga vallásának megfelelő önkéntes leírást tekinti megfelelőnek. Vannak, akik az önkéntességet altruizmusnak³ tekintik. Ilyen például az ajándékozás, az önzetlen segítségnyújtás, kooperáció és a dolgok viszonzása, mások szerint pedig szívességi munka, kaláka, ahol a közösség tagjai egymásnak segítséget nyújtanak, közösen végeznek feladatokat.⁴ A mai magyar társadalomban az önkéntesség, mint fogalom viszont sokat változott az elmúlt időszakban. A kommunista blokk felbomlása után új tartalmat kapott az önkéntes tevékenység. A definíciókat két csoportra lehet osztani. Az első nagy csoportot az Egyesült Nemzetek Szövetsége (ENSZ) és az Európai Unió (EU) által alkotott fogalmak köre, a másik csoportot pedig szakmai, tudományos kutatások köre alkotta meg.

Az Egyesült Nemzetek Szövetsége által alkotott fogalom szerint: „Az önkéntesség három meghatározó jellemzőjéről beszélhetünk. „Először is, a tevékenységet nem lehet elsősorban pénzügyi juttatásért elvégezni, mégis a költségek megtérítése és valamilyen jelképes összeg fizetése megengedhető. Másodszor, a tevékenységet önkéntes alapon, egy egyén szabad akaratából fakadóan, kell elvégezni, habár itt is találhatók kétséges területek: mint az iskolai közösségi szolgáltatási rendszer, mely támogatja és néha igényli is a

² Az önkéntesség története.<http://www.onkentesen.eu/az-onkentesseg-tortenete> letöltés:2012.09.02.

³ segítő viselkedés

⁴ Mészáros Zoltán- Kostyál Árpád- Mester Dániel, Köztár.hu Közzolgáltatás, esélyegyenlőség, önkéntesség, Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet, 2011.

tanulók részvételét az önkéntes munkában, és az 'Food for Work' (Ételért Munka) programok, ahol kifejezetten különbséget teszünk a közösségi részvétel és az étkeztetési támogatás között. Harmadszor, a tevékenységnek hasznosnak kell lennie vagy egy egyén – aki nem az önkéntes – vagy az egész társadalom számára, habár megjegyezendő, hogy az önkénteskedés kifejezetten hasznos az önkéntes számára is. Ebben a széleskörű fogalmi keretben legalább négy különböző önkéntes tevékenységet is meghatározatunk: kölcsönös támogatás vagy önszegély; filantrópia, mások ellátása; részvétel vagy polgári aktivitás; és pártfogás vagy kampányolás. Ezen típusok mindegyike a világ minden részén előfordul.”⁵

Az ENSZ definíciójának második pillére arról szól, hogy a fiataloknak az iskolai közösségi munkában való részvétele is önkéntes tevékenység. A magyar Köznevelési Törvénybe beiktatták, hogy kötelező jelleggel minden középiskolásoknak önkéntes tevékenységet kell végezniük, ami nagy közfelháborodást keltett. Az emberek úgy vélték, az nem önkéntes tevékenység, ami kötelező.

Az Önkéntes Közalapítvány meghatározása szerint: „Az önkéntesség olyan tevékenység, melyet egyénileg vagy csoportosan, rendszeresen vagy alkalmanként, belföldön vagy külföldön a közös jó érdekében személyes akaratból végeznek anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Az önkéntes tevékenység közvetlen anyagi haszonnal nem jár annak végzője számára, továbbá az önkéntes nem helyettesíti a fizetett munkaerőt. Az önkéntes nem elsősorban saját családjának segít, munkálkodása hozzáadott értéként jelenik meg a fogadó szervezet életében. A tevékenység megvalósulhat non-profit, civil szervezet, vagy állami intézmény-, ritkább esetben for-profit szervezet (cégek, vállalkozások) keretein belül. Előnye, hogy elősegíti a társadalmi beilleszkedést, hozzájárul a szegénység, a kirekesztődés csökkentéséhez és a teljes foglalkoztatottsághoz. Az önkéntesség segít környezetünk és közösségünk jobbá tételében.”⁶

Szakmai, tudományos definíciók szerint: „Önkéntes tevékenységet elsősorban nem anyagi ellenszolgáltatásért végeznek, de a kiadások megtérítése, vagy jelképes fizetség megengedhető. A tevékenység önkéntes. Az önkéntesség más személy vagy a társadalom hasznára irányul (bár köztudott, hogy az önkéntesség jelentős haszonnal jár az önkéntes

⁵ The UN definition of volunteering. <http://eyv2011.europak-online.net/wp-content/uploads/2010/11/UN-definition-volunteering.pdf> letöltés: 2012.08.30.

⁶ Mi az önkéntesség. <http://www.onkentes.hu/cikkek/mi-az-az-onkentesseg> letöltés: 2012.08.05

személyére nézve is).⁷ „Az önkéntesség, más néven voluntarizmus azt jelenti, hogy külső nyomás nélkül, saját belső indíttatásból vállalkozunk valamit. A kifejezés a latin voluntariusból származik, ami hajlandót jelent. Nagyon fontos eleme az önkéntességnek tehát a tudatosság, a választás, azaz tudatosan melléállunk valamilyen számunkra is fontos ügynek.”⁸

A három definíciót összehasonlítva elmondható, hogy az önkéntesség nem fizetett, tehát nem ellenszolgáltatásért végzett tevékenység, noha a kiadások megtérítése vagy jelképes fizetség megengedhető. Az ember szabad akaratából végzi, más hasznára vagy a közjó előállítására irányulva. A szakmai tudományos definíció tovább szűkíti, mivel még két feltételt fogalmaz meg az önkéntesség meghatározásakor: az önkéntességet tervezett segítségnek (planned helping) értelmezi, amelynek szervezett keretek között kell folynia⁹

1.2 Az önkéntesség hazai és nemzetközi formái, megjelenése

Az Európai Unió országaiban mindenhol elfogadott, hogy az önkéntesség a társadalomban fontos szerepet tölt be. Az állampolgárok számára javítja az életminőséget, és gyakran segít a karrier építésében. Az önkéntesség hagyományával és történelmi hátterével az angolszász országok rendelkeznek.¹⁰ Az Eurobarométer 2011-es felmérése alapján, Magyarország európai viszonylatban a 20. helyen áll az önkéntesség részvétel alapján. (A jelentésből azt is megtudtuk, hogy a legelterjedtebb az önkéntességben való részvétel Hollandiában, Dániában és Finnországban van.) A legelmaradottabb országok ezen a téren Bulgária, Portugália és Lengyelország. Az európai országok közel egynegyede vesz részt önkéntes tevékenységben, vagy rendszeresen, vagy alkalmanként.¹¹ Hollandia és Dánia nem csak abban hasonlítanak, hogy mind a két országban elterjedt az önkéntesség, de az ifjúságpolitikájuk is hasonló. Ellentétben Magyarországgal, ahol elsősorban nem arra keres problémát az ifjúságpolitika, hogy az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező fiatalokat integrálja. Magyarországon elsősorban a felelős állampolgárságra nevelés a cél.

⁷ Czike Klára-Bartal Anna Mária: Önkéntesek és nonprofit szervezetek-az önkéntes tevékenységet végzők motivációi és szervezeti típusok az önkéntes foglalkoztatásban. Civil Egyesület, Budapest, 2005.

⁸ Mi az önkéntesség. <http://www.onkentesen.eu/mi-az-onkentesseg> letöltés: 2012.09.02. 8:31

⁹ Bartal Anna Mária: „Menj el, és Te is hasonlóképpen cselekedj!”- az önkéntesség fogalmáról, az önkéntesek számáról és motivációiról. 2011.szeptember 28-32. Szív magazin

¹⁰ Az önkéntességre vonatkozó teljesítmény-értékelő és motiváció elemző modell kidolgozásának tapasztalatai. http://mkkke.hu/images/teljert_modell_tanulmany_20111030.pdf letöltés: 2012. 11. 01. 11:19

¹¹ Önkéntesség és generációk közötti szolidaritás. Eurobarométer összesítő jelentés. 2011.október. http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/hu/00191b53ff/Eurobarom%C3%A9ter-.html?tab=2011_1 letöltés: 2012.09.24. 19:59

Dániában az ifjúságpolitikán belül legkiemelkedőbb terület az olyan fiatalok helyzetének a javítása, akik semmilyen képzésben nem vesznek részt és emellett nincsenek foglalkoztatásban. Az egyik legjelentősebb probléma ugyanis az, hogy a legtöbb fiatal csak az általános iskolát végzi el és nem tanul tovább. Ezért kiemelt cél, hogy minél több fiatal tanuljon tovább, ami a munkaerőpiacon is növelné az esélyeit. Dániában három ifjúsági csomagot (youth packages) alkalmaznak.

Az első ilyen youth packages az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenet biztosításával foglalkozik. Elsődleges célja, hogy a fiatal munkanélküliséget csökkentse, új lehetőségeket biztosítva számukra. A program keretein belül a cégek támogatást kapnak, hogy minél több gyakorlati helyet tudjanak biztosítani a fiatalok számára. Erre a támogatásra azért van szükség, mert a cégek önrészből, nem tudnának megfelelő számú gyakorlati helyet biztosítani. Másodlagos célja, hogy a korai iskolaelhagyókat visszaintegrálják az oktatásba. Ennek keretében készségtantárgyakból tartanak képzéseket, munkanélküli segélyben részesülő fiatalok részére.

A második youth packages program a korai iskolaelhagyás megakadályozásával foglalkozik. A 15-17 éves fiatalokat a továbbtanulásra illetve a munkavállalásra ösztönzi. Megoldást jelenthet, hogy minden olyan 18 év alatti személyt megkeresnek, akik a munkaügyi központban regisztráltak. Ezen kívül a munkaügyi központok mentorokat biztosítanak ennek a korosztálynak, akik segítik és támogatják őket, hogy folytassák a tanulmányaikat és, hogy gyakorlati helyet találjanak. A cél, hogy ezek a fiatalok részt vegyenek valamilyen oktatásban, képzésen vagy munkahelyet, szakmai gyakorlati helyet találjanak.

A harmadik youth packages a felsőfokú végzettséggel rendelkezők segítségével foglalkozik. Elsősorban a felsőoktatási intézmények kompetencia fejlesztése a célja. Ez azért fontos, mert a végzett diákok kevés szakértelemmel rendelkeznek, ami hátrányt jelent a munkavállalásnál. Másik alprogramja a „Hallgatói Kampány”, aminek a célja, hogy bemutassa a kis-és középvállalkozásoknak, hogy milyen előnnyel jár a számukra, ha egy frissen végzett hallgatót alkalmaznak. Harmadik alprogramja a tudáserősítő mintaprogram, melynek célja a kisvállalkozások innovációjának növelése. A támogatásnak köszönhetően a vállalatok alkalmazni tudnak egy egyetemi hallgatót, aki egy új, különleges innovációs és fejlesztési projektet valósít meg a cégen belül.

A dán ifjúságpolitikának a lényege tehát, hogy minél több fiatal számára tudjon megfelelő szaktudást biztosítani, ezáltal könnyebben tudjanak munkát vállalni. Fontosnak tartja, hogy az oktatási intézmények együttműködjenek cégekkel, ifjúsági szervezetekkel, így a fiatalok iskolai tanulmányuk befejezése után, könnyebben tudnak integrálódni a munkaerőpiacra.

A dán ifjúságpolitikához hasonlóan a holland is foglalkozik a korai iskolaelhagyással, azonban a programjuk tovább bővül az önkéntességre való felhívással és a gyermekvédelemmel. Hollandiában a fiatalok elnevezést a 0-24 év közöttiekre értik, így a gyermekek védelmére, életkörülményeik javítására is nagy hangsúlyt fektetnek. Ezen kívül gyermekgondozási szolgáltatást is nyújtanak a 4 év alatti gyermekeknek. Hollandiában is problémát okoz a korai iskolaelhagyás, a fiatal munkanélküliség. Dániával szemben, a hollandok a megfelelő karrier tanácsadásban, valamint a felsőfokú tanulmányok kiválasztásánál való segítségnyújtásban látják a megoldást. A minél magasabb oktatási képzés megszerzése hozzájárul, ahhoz hogy a fiatalok nagyobb eséllyel rendelkezzenek a munkaerőpiacon, ezzel csökkentve a fiatal generáció munkanélküliségi arányát. Új munkahelyek teremtése, szakmai gyakorlati helyek biztosítása szintén segítséget nyújt a munkanélküliség csökkentésében. Ifjúságpolitikai programjukban jelen van az önkéntesség is. A hollandok fontos célkitűzésnek látják azt, hogy a fiatalokat önkéntes programokba vonják be. A többi európai országgal együtt, ők is 2011-ben, az önkéntesség európai évében népszerűsítették legnagyobb mértékben az önkéntesség szerepét és előnyeit.

A holland ifjúságpolitika sokkal tágabban értelmezi a fiatalságot, mint Dánia, ezért nem csak a korai iskolaelhagyással és a fiatalok munkanélküliségével foglalkozik, ettől függetlenül azt is nagyon fontosnak tartja. Programjába foglalja a kisgyermekek gondozásának segítségét és az önkéntességet.

A két ifjúságpolitika mellett a magyarországi ifjúságpolitika a legszélesebb körű. Az ifjúsági intézményrendszer Magyarországon 1999-ben kezdett megszilárdulni az önálló minisztérium (Ifjúsági és Sportminisztérium) megalakulásával. 2002 után a kormány célja a meglévő intézményrendszer megőrzése és fejlesztése volt. A 2010. évi országgyűlési

választásokat követően az ifjúságpolitika a Nemzeti Erőforrás Miniszter szakpolitikai feladat- és hatáskörébe került.¹²

„Az Új Nemzedék Jövőjéért Program” keretei, meghatározzák a magyar kormány ifjúságpolitikai céljait és értelmezési keretet ad a fiatalokat érintő ügyeknek. „...Egyik legfőbb alapvetése, hogy Magyarországon a szükséges változások alapvető erőforrásai a fiatalok. Ezért is fontos, hogy a mindenkori kormány megfelelő stratégiával – és az annak megvalósításához szükséges eszközökkel – rendelkezzen az ifjúság helyzetének javításához. Ez a program új szemléletet kíván meghonosítani az ifjúságról való gondolkodásban, amelynek alapvetése: törődöm a hazámmal, mert a hazám is törődik velem”¹³ Kiemelkedő területei az aktív állampolgárságra nevelés, otthonteremtés, családalapítás megkönnyítése, munkavállalás, szabadidő és a döntéshozók és fiatalok közötti kölcsönös együttműködés. A program egyik célja, hogy a fiatalokat a közéletbe integrálja és társadalmi, közéleti aktivitásukat növelje. Oktatási rendszeren belül és kívül is egyaránt fontos feladat az állampolgári ismeretek oktatása. Továbbá, fontosnak tartja az élettér vonzóbbá tételét a fiatalok számára. Itt a lakhatás feltételének könnyítését és az olyan kedvezmények kialakítását veszi célul, amely segít a házasságkötések és a gyermekvállalások kialakításában. Ebben a blokkban foglalja össze a környezettudatosság fontosságát és szerepét. A holland és a dán ifjúságpolitikához hasonlóan, a magyar program is segíteni kíván a végzett diákoknak és igyekszik megelőzni a korai iskolaelhagyást. Magyarországon is pályaválasztási tanácsadásokban, szakképzés fejlesztésében és a szakmai gyakorlatokban látják a megoldást. Végül kiemelkedő programja a hazai ifjúságpolitikának a szabadidő hasznos és biztonságos eltöltésének fejlesztése. Célja, hogy minél szélesebb kör számára tudjunk kikapcsolódási, sportolási és kulturális programokat biztosítani.¹⁴

A három ifjúságpolitika széleskörűen foglalkozik a fiatalok helyzetével, lehetőséget biztosítanak a fiatalok számára az önfejlesztésre. Céljuk a fiatalok segítése, aktív állampolgárrá nevelése és a munkaerő piaci beilleszkedésüknek megkönnyítése. Mind a

¹² Új nemzedék jövőjéért program. http://www.ujnemzedek.hu/files/tiny_mce/keretprogram0116.pdf letöltés: 2012.10.23. 16:57

¹³ Új nemzedék jövőjéért program. http://www.ujnemzedek.hu/files/tiny_mce/keretprogram0116.pdf letöltés: 2012.10.25. 10:01

¹⁴ Ifjúságpolitika az egyes európai országokban <http://www.eurodesk.hu/ifjuszagpolitika> letöltés: 2010.09.30 23:24

három ifjúságpolitikai program foglalkozik a korai iskolaelhagyás megelőzésével. Ezzel a témával Dánia foglalkozik a legtöbbet. Több alprogramon keresztül igyekszik a fiataloknak segíteni a tanulásban és a munkába állásban. Ezek az ifjúságpolitikai intézkedések abban különböznek, hogy se a magyar, se a dán nem foglalkozik külön az önkéntességgel, még Hollandia ezt a témakört külön kiemeli. Hollandia abban is különbözik a másik két országtól, hogy széles intervallumba foglalja a fiatalságot.

A magyar ifjúságpolitikát a folytonosság hiánya jellemzi a rendszerváltás óta. Ezért szükség van az ifjúságpolitika fejlesztésére.¹⁵ Az ifjúságpolitika mellett, az önkéntes tevékenység típusa is eltérő külföldi összehasonlításban. Az önkéntesek által preferált területek jól kimutatták egyes tagországok közötti különbségeket. Még külföldön legfőképp sportegyesületekben tevékenykednek a fiatalok, addig hazánkban inkább a karitatív tevékenységek vannak előtérben. Az Európai Bizottság által szervezett önkéntesség éve, ami 2011-ben került megrendezésre, több országban pozitív eredményt ért el. Lengyelországban például pozitív változás az önkéntesség megítélésében mutatkozik meg. A lengyelek mióta tisztában vannak az önkéntesség fogalmával, azóta egyre többen végeznek ilyen jellegű tevékenységet. Észtországban a „Csináljuk meg!” hulladékgyűjtés hozott pozitív eredményeket. Igaz, ez egy önkéntes akció volt, de nagyon sok embert megmozgatott. Ezért a közeljövőben a kitűzött cél, hogy rövidebb, projektszerű tevékenységeket rendezzenek. Szlovákiában azonban csökkent az önkéntes részvétel, mivel az állam már nem támogatja ezt a szektort. Az önkéntesség közel 3%-kal járul hozzá egyes tagállamok GDP-jéhez. Magyarországon ez kevesebb, mint 1%, Hollandiába viszont 4-5%-ra tehető. Ez mind a különböző politikai, kulturális, történelmi és gazdasági hatások miatt alakult ki.¹⁶ Hollandiában az önkéntes definíció az állam által meghatározott fogalom, ettől függetlenül a társadalom ezt sokkal tágabban kezeli.¹⁷ Mindentől függetlenül, Magyarországon számos lehetősége van a fiataloknak arra, hogy kijussanak külföldre önkénteskedni. A legelterjedtebb formája az Európai Önkéntes Szolgálat (EVS), ahol pályázat útján bárki, aki 16-30éves fiatal, hallgatói jogviszony nélkül is élhet a

¹⁵ Ifjúságpolitikai vizsgálatok Magyarországon.

http://www.ifjusagimunkakonyvtara.hu/reszletes_ifjusagpolitikai_vizsgalat_magyarorszagon__55.html
letöltés: 2012.10.21. 1:12

¹⁶ Mészáros Zoltán- Kostyál Árpád- Mester Dániel, Köztár.hu Közzolgáltatás, esélyegyenlőség, önkéntesség, Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet, 2011.

¹⁷ What is volunteer.

http://www.movisie.nl/127853/def/home/vrijwillige_inzet/over_vrijwillige_inzet/wat_is_vrijwillige_inzet/
letöltés: 2012.11.01. 14:35

lehetőséggel. A másik ilyen jellegű szervezet, az Egyesült Nemzetek Önkéntesei (UNV). Ez jelenleg csak angol nyelven érhető el Magyarországon, de itt is lehetőség van a mobilizációra a fiataloknak.

2. Az önkéntesség hazai stratégiája, tevékenységének formái, törvényi keretei

2.1. Az önkéntes stratégia

A magyarországi önkéntes stratégia 2007-2017-ig alakított ki hosszútávon célokat, feladatokat. A stratégia, kormányzati támogatással jött létre. Céljai, hogy mindenki számára elérhető legyen az önkéntesség, hogy minden szektorban jelentősége legyen megjelenni, ha kell, akkor a fizetett munkaerő kiegészítéseként is jelen legyen, összefoglalja mindazt, ami az önkéntesség szempontjából történt, hogy levonja a történésekből adódó következtetéseket, és vázolja a következtetések nyomán fellépő stratégiai irányokat és közös feladatokat. Fontosnak tartja, hogy az emberek tudatában legyenek annak, hogy az önkéntesség értékteremtő és hasznos dolog.

Az alábbi értékek mentén dolgozták ki az önkéntesség kiteljesedését. Elsősorban a befogadó társadalommal és a sokféleség elvével foglalkozik, ami azt jelenti, hogy mindenkinek van szerepe, helye és egyéni képessége arra, hogy tegyen valamit. Továbbá az önkéntesség elvével, ami azt foglalja magába, hogy mindenkinek joga van arra, hogy mikor, hol, milyen és mennyi önkéntességet végezzen. A kölcsönösség elve azt fejezi ki, hogy az önkéntes ad és emellett kap is, nem pusztán altruista tevékenység. A képessé tevést is fontosnak tartja, ami az önfejlesztésre, önkifejezésre és kreativitásra teszi a hangsúlyt. Végül a (hatással levés) elve, ami azt foglalja össze, hogy az önkéntesség, hatással van a kultúrára, gazdaságra, környezetre és a társadalomra. A stratégiai útmutató a 2005-ben publikált eredmények alapján mutatják be, a magyarországi önkéntesség helyzetét. Azért tartják ezt fontosnak, hogy beleírják, mert ez alapján jól fog látszódni, milyen területeken kell fejleszteni az önkéntességet illetve, hogy átlátható legyen a stratégia fontossága. A kutatási eredmények közül a legfontosabbakat emelem ki. A 14 éves és idősebb korosztály 40% kapcsolódott be az önkéntes tevékenysége. A legtöbb (közel 70%) önkéntes tevékenység a lakóhelyi és települési segítségnyújtás. Az önkéntesek életkora egyre kisebb, egyre több középiskolás vállal önkéntes tevékenységet és az általuk végzett munka mennyisége a 10 év alatt, több mint harmadával növekedett. Szervezetekben

tevékenykedők közel 1 millióan vannak. Azért ezeket emelem ki elsősorban, mert ebből is látható, hogy a fiatalok egyre aktívabban vesznek részt a társadalom életében.¹⁸

A kutatási eredmények helyzetfelmérésként való használatát az önkéntesség SWOT analízisének elvégzésével egészítették ki, ezekből következően a stratégiai célok megfogalmazása vált lehetővé. A SWOT analízisből jól látható, hogy sokkal több a gyengeség, mint az erősség az önkéntesség terén Magyarországon. Néhány erősséget, gyengeséget, lehetőséget és veszélyt foglaltam össze. Erősségnek számít, hogy Magyarországon van önkéntes törvény, amely támogatást és fejlődést biztosít az önkéntes szervezeteknek és az önkénteseknek. Továbbá, Magyarországon körülbelül 1 millió önkéntest tartanak számon. Vannak kiemelkedő pályázatok, melyek támogatják az önkéntességet. Sajnos gyengeség jóval több van, mint erősség, nem sorolom fel mindet csak számomra legfontosabbnak tartott részeket. Az oktatásban nincs jelen az önkéntesség, a CSR (vállalati felelősségvállalás) nem ösztönzi eléggé a dolgozóit a közösségi felelősségvállalást, nincs elég információjuk az embereknek az önkéntességről, sztereotípiák alakultak ki, gyengén szervezett, felkészületlen önkéntesek vannak és nincs kidolgozott állami stratégia. Nincs az önkéntes tevékenységnek, intézményrendszerének országos lefedettsége. Azonban számos lehetőség is adott az országban. Itt elsősorban arra kell gondolni, hogy egyre több kutatás lelhető fel az önkéntességről, mely segít a téma előrejutásában. A fiatalokat egyre jobban érdekli az önkéntesség, ennek köszönhetően egyre elkötelezettebbek lesznek egy-egy ügy mellett, így nagyobb eredménye van a köz- és felsőoktatásba való integrációra. A SWOT analízis negyedik lépcsője a veszély feltárása. Ezek közül én három fontosabb részt emeltem ki. Az egyik, hogy az önkéntesség társadalmi fontosságát nem fogják becsülni és csak ingyen munkának fogják tekinteni. Másrészt a fiatalok számára csak kötelező társadalmi munkaként jelenik majd meg. Végül nem lesz megfelelő finanszírozási lehetőség, ezáltal könnyen lehet elveszíteni önkénteseket és még nehezebb lesz őket bevonni.

Ezek után a helyzetfelmérések után áttérek az átfogó stratégiai célokra és eszközökre.

1. *Infrastruktúrafejlesztése:* A hazai önkéntes programok nem megfelelően szervezettek, a civil szervezetek nem rendelkeznek megfelelő forrással, információval és tudással a megfelelő kivitelezéshez. Az önkéntesség nem fog megerősödni, ha nincs megfelelő

¹⁸ A magyarországi önkéntesség fejlesztési stratégiája.

http://www.ifjusagimunkakonyvtara.hu/reszletes_a_magyarorszagi_onkentesség_fejlesztési_strategiaja_97.html
letöltés: 2012.10.28. 17:41

fogadókapacitás. A megoldást az önkéntes központok, valamint fejlesztéssel, képzésekkel foglalkozó intézmények, szervezetek megerősödésében látják. Másrészt, forrásokat kell biztosítani a konkrét önkéntes programokra.

2. *Önkéntesség és állami intézmények összekapcsolódásának erősítése:* Az önkéntesség állami intézményekbe való integrációja fontos cél, mert így az intézményekben egyfajta attitűdváltást lehetne elérni, számos problémára lehetne megoldást találni, például: nővérhiány. Természetesen ezeket csak kiírt pályázatok által és megfelelő szaktudással lehetne végezni. Megfogalmazott cél, hogy az állami intézményekbe (szociális, oktatási, művelődési, kulturális) fogadják az önkénteseket, akiknek lenne önkéntes koordinátoruk és a szervezetek által kapnának megfelelő munkamódszert.

3. *Az önkéntesség ösztönzése az információk áramlásának segítségével:* Itt a cél az, hogy azok, akik már önkénteskednek olyan információkat kapjanak, ami által megtalálhassák a számukra legmegfelelőbb területet. A másik cél, hogy új önkéntesek kerüljenek be a rendszerbe, az állampolgároknak legyen kedvük csatlakozni önkéntes szervezetekbe. Fontos, hogy érezzék az emberek, hogy mindenki, aki szeretne tevékenykedni megfelelő teret kap erre a célra.

4. *Az önkéntesek formális programokhoz, fogadó szervezetekhez, intézményekhez kapcsolása:*

Az önkéntesek kapcsolati hálója, kapcsolatuk a munka világával az önkéntesség által hatékonyabb lenne. Kanadai kutatások szerint, amit 2000-ben készítettek, a fiatalok legfőbb motivációja a munkaerő-piaci lehetőségek javítása, mert így könnyebben találnának munkát.

5. *Az egyének ösztönzése önkéntes tevékenységek végzésére:* Fontos, hogy minél több embert kapcsoljanak be újonnan az önkéntességbe. Az iskolai rendszerben jutalmazni kellene az önkéntességet felvételi többletpontokkal vagy valami más ösztönzéssel. Az állampolgári ismeretek oktatásba is be kellene venni ezt a témát. Hasonló a cél munkahelyekkel kapcsolatosan is, ösztönözni kell azon munkavállalók felvételét, akik végeznek önkéntes tevékenységet.

6. *A fiatalok és az idősebb generáció bekapcsolása:* Magyarországon a fiatalok és az idősebb generáció kevésbé kapcsolódik be az önkéntes programokba, mint az aktív keresők. Ezért kiemelt figyelmet kell kapniuk, hogy ők is be tudjanak kapcsolódni a programokba. Fiatalok esetében az iskolarendszeren belül és mellett programokat kell biztosítani. Az idősebbek esetében ez egy kritikusabb helyzet, mert sok a magányos és a társadalomtól elszigetelten élő. A tapasztalataik nem hasznosítása nagy társadalmi pazarlásnak számít, ezért külön generációs sajátosságokat figyelembe vevő, programokra van szükség.

7. *Hosszú távú pályázati kiírások:* Más területekből tanulva a hosszú távú előre láthatóan tervezhető pályázati kiírások nagy segítséget jelenthetnek a programok megvalósításában. További pályázati kiírások előtt, az eddigi önkéntes programok kutatására, értékelésére, monitorozására van szükség. Az itthoni jó példák és gyakorlatok mellett a külföldi példák is sokban segíthetik a hosszú távú programfinanszírozó stratégia pontos kimentét. Magyarországon a támogatási terület kialakításában szervezetek, önkéntesek, állampolgárok véleményét is fontos kikérni, mivel ez egy fiatal támogatási terület.

Ezekkel az átfogó stratégiai célokkal 2007-2017 között Magyarországon a következő eredmények elérését látják reálisnak a stratégia megalkotói. Az önkéntesek nagyobb számban lesznek jelen a különböző szektorokban és ágazatokban. Az önkéntes tevékenység elfoglalja méltó helyét a társadalomban, menedzsmentje hatására az állami intézmények munkafolyamatai átalakulnak. Önkéntesek által finanszírozhatatlan tevékenységek találnának gazdára például: kórházi lélekápolás. Több önkéntes kapcsolódna intézményekhez, ezáltal könnyebb lenne a képzésük, informálásuk és kutatásuk. Világossá válna, hogy az önkéntesség értékteremtő, nem csak altruista tevékenység. Karrierépítésnél és munkavállalásnál előnyt jelent, mert az elmélet mellett lenne gyakorlata is a fiataloknak. Lesz egy működőképes önkéntes adatbázis, a szociális ellátás integráns részét képezzék az önkéntes programok. Az önkéntes programoknál kiírt pályázatokban el lehessen számolni az önkéntes munkát önerőként. Ezek a célok, hogy megvalósulnak-e, különböző mérésekkel és kutatásokkal szeretné az ÖKA nyomon követni.

2007-óta számos területen jól érzékelhető a stratégia jelenléte. Először az Önkéntes Közalapítványok megjelenésével, majd 2009-ben a megyei Önkéntes Centrumok létrejöttével. Az önkéntes centrumokban, önkéntes fogadóhely adatbázisok várják azokat az embereket, akik aktívan szeretnék tevékenykedni. 2011-ben az önkéntesség éve is nagyban segített a célok elérésében. Egyre több helyen látni felhívásokat, road-showkat, idén második éve, hogy megszervezték az országos hulladékgyűjtő napot, a „Te szedd” akciót. Nagyon sok programot, képzést és felhívást fel lehetne még sorolni, ahol az emberek találkozhattak az önkéntesség lehetőségével. A hazai önkéntes stratégia jól körülhatárolja a kitűzött célokat, amiknek már vannak látható eredményei is a mai magyar társadalomban.

2.2. Önkéntesség és kötelezettség (a 2005. évi törvény elemzése, értékelése, véleményformálás a törvényről)

„Az Országgyűlés elismeri a társadalom tagjainak szolidaritásán alapuló, az állampolgárok öntevékenységet kifejező, a személyeknek és közösségeiknek más vagy mások javára ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységét.”¹⁹ Az Országgyűlés célja, hogy meghatározza az önkéntes tevékenység fogalmát és körét, meghatározza azok körét, akik önkéntes tevékenységet végezhetnek, végül olyan garanciákat ad, mely ösztönzően hat és elősegíti az önkéntes munkavégzést. A kitűzött célok elérésére az Országgyűlés megalkotta a 2005. évi LXXXVIII. törvényt, mely a közérdekű önkéntes tevékenységet foglalja magában. Az alábbi törvényt mutatom be röviden.²⁰

A ’ közérdekű önkéntesség’ fogalmát ez a törvény hozta létre. Ez azonban nem helyezte törvényen kívül a többi önkéntességet. A törvény 1. § (3) bekezdése erre ad garanciát. „(3) E törvény nem érinti a 3. § (1) bekezdésén kívüli személynél, szervezetnél, illetve tevékenységi körben más vagy mások javára, ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységet.”²¹

¹⁹ Útmutató az önkéntes törvényhez- amit a fogadó szervezetnek tudniuk érdemes a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényről- Felelős kiadó: F. Tóth András, Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest, 2006

²⁰ Az önkéntes törvényről. <http://www.onkentesen.eu/az-onkentes-torvenyrol> letöltés:2012.11.01 22:02

²¹ Útmutató az önkéntes törvényhez- amit a fogadó szervezetnek tudniuk érdemes a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényről- Felelős kiadó: F. Tóth András, Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest, 2006, 88. oldal

Kiből lehet önkéntes? A törvény nagyon széleskörűen határozza meg, hogy ki lehet önkéntes. A törvény értelmében minden cselekvőképes, korlátozottan cselekvőképes, 10 év feletti és kiskorúsága miatt cselekvőképtelen magyar állampolgár vállalhat önkéntes tevékenységet. A törvény több pontja is fokozott védelmet biztosít a gyermekek számára, mivel viszonylag nagy számban ma is végeznek gyermekek önkéntes tevékenységet. Ilyen intézkedés például az önkéntes tevékenységre fordítható maximális idő. A törvény 5. §-a az önkéntes tevékenység speciális feltételeit foglalja össze. Szabályozza, hogy a nagykorú, korlátozottan cselekvőképes önkéntes hány órát és hol önkénteskedhet, illetve csak akkor végezhet önkéntes tevékenységet, ha az korának és szellemi érettségének megfelelő, nem veszélyeztetni más ember egészségét, fejlődését és tankötelezettségét. A 18 év alatti önkéntesekre vonatkozóan ezeket a feltételeket tovább bővítik, miszerint csak annyi önkéntes tevékenységet végezhetnek, hogy a másnapi kezdése között legalább 14 óra pihenőidő legyen. A 16-18 évesek és a 16 év alatti önkéntesekre ugyan ezek a szabályok érvényesek. A törvény azt is szabályozza, hogy bizonyos tevékenységeket nem láthat el önkéntes, ha nincs hozzá megfelelő képzettsége, ilyen például az ápolói feladat. Ez azért fontos, hogy a munkaadó az alkalmazottat ne tudja rávenni, hogy munkaidején kívül a feladatát önkéntesen lássa el. Továbbá a törvény kizárja, hogy az iskola tanulója, vagy kollégiumi tagja nem lehet saját intézményének, kollégiumának önkéntese. Ez a korlátozás nem vonatkozik arra, ha az iskola például táboroztatás vagy más közösségi programot szervez. Az önkéntes jogi kategóriája munkavégzés oldalról is zárt. Ha valaki munkánélküli önkéntes és juttatást kap, azt nem vehető figyelembe a munkánélküliként megillető juttatásként.

Ha valaki önkéntes akar lenni, lehetősége van önkéntes jogviszony létrehozásához. De hogyan létesíthetünk önkéntes jogviszonyt? A közérdekű önkéntes tevékenységre vonatkozó törvény egy teljesen új, munkavégzésre irányuló, önálló jogviszonyt alkotott meg. A jogviszony a szervezet és az önkéntes között jön létre, úgynevezett önkéntes szerződéssel. Célja, hogy megvédje az önkénteseket és megakadályozza a törvény kijátszását. A szerződés létrejöhet szóbeli, írásbeli és ráutaló magatartással. Vannak azonban esetek, amikor kötelező szerződést írni, ezt a 6. § (5) bekezdésében olvashatjuk:

„(5) Az önkéntes szerződést írásba kell foglalni, ha

a) az önkéntes szerződést határozatlan időre vagy legalább tíz napra - tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén legalább két napra - kötik,

b) az önkéntes a 2. § (3) bekezdésének b)-h) pontja szerint juttatásban részesül,

c) az önkéntest engedélyköteles építési munkában való részvételre foglalkoztatják,

d) a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik,

e) az önkéntes harmadik országbeli állampolgár, ide nem értve a menekültként vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt,

f) bármelyik fél azonnali hatályú felmondáshoz való jogát korlátozzák,

g) az önkéntes kéri,

h) ezt jogszabály elrendeli.”²²

Az önkéntes szerződésnek vannak tartalmi követelményei. A szerződésben meg kell állapodni az önkéntes tevékenységről és az elvégzendő feladatokról. Emellett, az önkéntes juttatásokban is meg kell egyezni. Meg kell határozni, az önkéntes hány órát fordít a tevékenységre és mennyi lesz a pihenőideje. Minden önkéntessel külön, az ő számára megfelelő szerződést kell kötni, még akkor is, ha esetleg a szerződés egy sablon alapján készült. Korlátozottan cselekvőképes személy esetében a szerződést a törvényes képviselő hozzájárulásával az önkéntes köti meg. Cselekvőképtelen személy esetén a szülő vagy gyám köti meg, de szükséges a gyermek beleegyezése.

Az önkéntes jogviszony a fogadó szervezet és az önkéntes között a szerződés megkötésével jön létre. A jogviszony tartalma lényegében a felek jogait és kötelezettségeit jelenti. Ezért fontos, hogy a felek tisztában legyenek ezekkel a jogokkal és kötelezettségekkel. Először a fogadó szervezet kötelezettségeit foglalom össze. A fogadószervezetnek biztosítania kell az önkéntes számára, hogy biztonságos körülmények között, egészségére nem veszélyeztetett munkát végezzen. Az önkéntes számára biztosítani kell a megfelelő védőfelszerelést, ivóvizet, tisztálkodási, egészségügyi, étkezési, pihenési és melegedési lehetőséget. Oda kell rá figyelni, hogy csak olyan tevékenységet végezzen, amihez megfelelő élettani adottságai vannak. Az önkénteseket folyamatosan tájékoztatni kell a tevékenysége ellátásához fontos

²² Útmutató az önkéntes törvényhez- amit a fogadó szervezetnek tudniuk érdemes a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényről- Felelős kiadó: F. Tóth András, Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest, 2006, 91. oldal

információkról. A tájékoztatás mellett fontos, hogy az önkéntesek tudják, hogy kihez fordulhatnak, ha kérdésük van, illetve ki adhat utasítást és feladatot nekik. A felek megállapodhatnak utazási, szállási és étkezési eszközök biztosításában, vagy megtérítésében. A fogadó szervezetek számíthatnak munkaügyi ellenőrzésre, amely során az önkéntes foglalkoztatás szabályainak betartását ellenőrizhetik. A törvény megszületése előtt gondot okozott a fekete munka és az önkéntes foglalkoztatás elhatárolása. Ha a szervezet megfelelően vezeti a nyilvántartást az önkéntesről, ilyen probléma nem merülhet fel. A törvénynek ebben a részében még az önkéntes kötelezettségei vannak lefektetve. Az önkéntesek tekintetében olyan kötelezettségek betartását írja le a törvény, amelyet akkor is be kell tartaniuk az önkénteseknek, ha az a szerződésben nincs benne. A szervezeteknek, mint már írtam, tájékoztatni kell az önkénteseket a tevékenység ellátására vonatkozóan. Ezzel párhuzamosan az önkénteseknek ezeket a szabályokat be kell tartaniuk és a feladatukat megfelelően kell elvégezniük. Azonban az utasításokat megtagadhatják, ha úgy érzik, hogy a feladat veszélyeztetné életüket vagy testi egészségüket illetve, ha az hosszabb ideig tartana, mint amennyit ők önkénteskednek egy nap. Az önkéntesek akkor is megtagadhatják az utasításokat, ha azzal mások életét, testi épségét vagy egészségét kockáztatná. A törvény szerint, ha az önkéntes ezekről szól a szervezetnek, akkor nem kell felelnie az esetleges károkért. Az önkéntes a tevékenység ellátása közben sokszor bepillanthat a szervezet életébe, működésébe és mindennapi ügyeibe. Éppen ezért a törvény előírja, hogy az önkéntesek a megtudott adatokat titkosan kell, hogy kezeljék. Ez a kötelezettség nemcsak a jogviszony fennállása alatt, hanem a megszűnése után is terheli az önkéntest. Az önkéntes tevékenység során előfordulhat, hogy eltörik vagy elromlik valami. Ilyen esetekben felmerül, hogy ki érte a felelős. A magyar jogban ezt a polgári törvénykönyv alapján kell eldönteni, de a közérdekű önkéntes törvény is meghatároz néhány konkrét szabályt. Három csoportot lehet létrehozni a kártérítésre vonatkozóan: az önkéntesnek okozott kár, az önkéntes által harmadik személynek és az önkéntes által a fogadó szervezetnek okozott kár. Először az önkéntesnek okozott kárral foglalkozom. Ha az önkéntesnek valamilyen baja vagy materiális kára lesz, akkor a törvény szerint az önkéntesnek bizonyítani kell, hogy a kár az önkéntes tevékenység végzése közben történt. Ha ezt bizonyítani tudja, akkor a fogadó szervezet lesz a felelős a történetekért, kivéve akkor, ha az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta a kárt. A fogadó szervezetnek azt a kárt nem kell megtérítenie, amely az önkéntesre róható. Másodszor az önkéntes által harmadik személynek okozott kárt

foglalom össze. „Ha az önkéntes harmadik személynek kárt okoz, azért minden esetben a fogadó szervezet felel.” Azonban, ha az önkéntes a fogadószerkezete által kiadott utasítást nem megfelelően végzi, a kárért az önkéntes felel. A szabály alól egy kivétel van, ha az önkéntes szerződésben a felek kikötik, hogy a harmadik személynek okozott kárért, ki tehető felelőssé. Végül a harmadik csoport, ahol az önkéntes okoz kárt a fogadó szervezetnek. Az önkéntes törvény erre külön nem tér ki, így a kárért az általános polgári jogi szabályok szerint felel az önkéntes, illetve az önkéntes szerződés által megfogalmazott feltételek szerint.

A kártérítés mellett a juttatásokról is szót ejtek. Az önkéntes törvény hatályba lépésével, az önkénteseknek lehetőségük van az önkéntes tevékenységükkel kapcsolatosan felmerülő költségek visszatérítésére. Ezek a térítések adó és járulégmentesek és nem számít ellenszolgáltatásnak, hiszen ellenszolgáltatásnak csak az számít, ha az önkéntesnek vagyoni előnye származik belőle. Juttatás lehet munkaruházat, utazás/szállás/étkezés költségei, képzések, védőoltások, eszközök az önkéntes tevékenységhez, napiidő és még lehetne sorolni. Nagyon sokféle juttatást kaphat az önkéntes, mivel a fogadó szervezetek nem várhatják el, hogy minden költséget az önkéntes álljon magának. Az önkéntes jogosult a baleseti egészségügyi ellátásra. Ez azt jelenti, hogy a társadalombiztosító megtéríti a baleseti ellátás és gyógyítás költségeit. Ha az önkéntes már másik szervezetnél szeretne tovább tevékenykedni, akkor az önkéntes szerződés megszüntethető. A megszűnés történhet közös megegyezés alapján, közös akarat nélkül és a feleken kívülálló okok miatt.²³

A hazai önkéntes törvény nagyon jól összefoglalja az önkéntesek és a fogadószervezetek jogait és kötelezettségeit. Az önkéntes munkának tehát szabályai vannak, amit be kell tartania nem csak az önkénteseket fogadó szervezeteknek, hanem maguknak az önkénteseknek is. A hazai önkéntességről szóló törvény ennek a feltételeit rögzíti az Európai Unió normáinak megfelelően.²⁴ Abban már megoszlanak a vélemények, hogy csak a szervezeteknél végzett önkéntes munka tekinthető-e önkéntességnek. Az önkéntes törvény legnagyobb hibája, hogy az emberek nem ismerik kellőképpen, vagy nem is

²³ Útmutató az önkéntes törvényhez- amit a fogadó szervezetnek tudniuk érdemes a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényről- Felelős kiadó: F. Tóth András, Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest, 2006

²⁴ Az önkéntes törvényről. <http://www.onkentesen.eu/az-onkentes-torvenyrol> letöltés: 2012.11.01. 22:01.

tudják, hogy Magyarországon van ilyen. A cél, hogy ezt a törvényt minél több ember megismerje, ezáltal kevesebb mérlegeléssel mer majd önkéntes tevékenységet vállalni az ember.

"Számos visszajelzést kaptunk, hogy az önkéntes csalódott. Van, aki hét-nyolc szervezetnél is próbálkozott már, de mivel nincsenek a feladatok pontosan megfogalmazva és leosztva, nem egyértelmű például, hogy ki foglalkozik az önkéntesekkel. Szemléletváltás kell, emiatt is fontos a törvény. Továbbá azért is, mert ha az önkéntesség bekerül a köztudatba, könnyebb lesz támogatást szerezni, és nem csak anyagit." F. Tóth András, az ÖKA ügyvezető igazgatója²⁵

²⁵ Bekeretezve- Törvény az önkéntes tevékenységről. http://magyarnarancs.hu/belpol/bekeretezve_-_torveny_az_onkentes_tevekenysegről-64266 letöltés: 2012.11.02. 00:13

2. Önkéntesség és a fiatalok, fiatal felnőttek

3.1. A fiatal korosztály kapcsolódása az önkéntességhez

Az önkéntesség elválaszthatatlan a társadalmi részvételtől. Azonban az ifjúsági részvétel egy érdekes dolog, ami a fiatalok élethelyzetéből és az önmagukra fókuszáló szemléletből ered. A fiatalok figyelme elsősorban a saját életkörülményeikből, saját helyzetükből indul ki és innen távol egyre szélesebbre. Ezzel ellentétben a döntéshozók az általános felől haladnak az egyén élettere felé. Amíg a döntéshozók nagy egészben látják a fiatalok életkörülményeit, fejlesztésének lehetőségeit, addig a fiatalok a saját életterükben zajló dolgokat látják meg hamarabb és az ők rájuk vonatkozó döntések kivételére kíváncsiak. Ez az oka, hogy az ifjúsági részvétel különbözik a társadalmi részvételtől.²⁶ A fiatalok általában azért kezdenek el tevékenykedni, mert a baráti és haveri társaságuk is ezt csinálja vagy azért, mert érdekli őket a feladat. Azt elsősorban nem is gondolják, hogy ez alatt ők sokat fejlődnek és mások számára érzékelhető értékeket teremtenek. Az önkéntesség alatt szociális és életviteli kompetenciájuk fejlődik. Ezek a kompetenciák a kommunikációs vagy interperszonális készségek a konfliktuskezelés, együttműködés, kreatív gondolkodás, kritikai gondolkodás, döntéshozatal, empátikus készség, érzelmi intelligencia, tisztelet, felelősség és végül az önbizalom. Egy minimum 30 órás közösségi tanulási projekt során a fenti kompetenciák szinte mindegyikén észlelhető szignifikáns elmozdulás. A legkisebb mértékben az önbizalom terén a legnagyobb mértékben pedig a kommunikációs készség terén van pozitív változás.²⁷

Az Európa Tanács Ifjúsági és Sport igazgatóságának 2008 februárjában készített jelentéséből kiderült, hogy hazánkban az ifjúsági szektort töredezettség és szétaprózottság jellemzi. A fiatalok kis része rendelkezik szervezeti tagsággal (15%) és 22%-uk végeztágon értelmezett önkéntes munkát.²⁸ Magyarországon a kismértékű civil szervezeti tagság ellenére létezik néhány példaértékű helyi szintű szerveződés, amelyek célja a fiatalok lokális szinten történő képviselése. Ilyen szerveződésekben segít az egyik legnagyobb fiataloknak szóló hálózati program Magyarországon a „KÖZÖD! Önkéntes Fiatalok Napja”, amit már hét alkalommal szerveztek meg, minden év április 16-án ami, a

²⁶ Bánszegi Zsuzsa: Fiatalok társadalmi részvétele, Mobilitás könyvek 2., 2009.

²⁷ Galambos Henriette Rita: Közöd? <http://tani-tani.info/083galambos> letöltés: 2012.11.04. 19:11

²⁸ Ferencsik Ildikó: Strukturált párbeszéd. A fiatalok társadalmi részvételének növelése. Tanulmány 2009. letöltés: <http://barankovics.hu/ifjusagkutatasi-muhely-elemzesektanulmanyok> 2012.11.04. 16:32

nemzetközi önkéntes fiatalok napjával van egy napon. A hálózatban több mint 100 öntevékeny ifjúsági csoport van, évente 10 000- 15 000 ezer fiatal kapcsolódik be különböző tevékenységekkel. A kezdeményezés lényege, hogy a fiatalok rövid vagy hosszú távon önkéntes projekteket valósítanak meg a saját környezetükbe.²⁹ Ezt a hálózatot a Demokratikus Ifjúságért alapítvány hozta létre, a másik nagyszabású programja a „KÖZÖD! Iránytű Kampány”. A program módszertani hátterét a disputa adja, mely informális ifjúsági csoportokat és ifjúsági civil szervezeteket fejleszt a formális vita módszerével. Ezáltal kifejlődik a megfelelő kommunikációjuk és hatékonyabban tudják érdekeiket képviselni helyi közösségeik ügyeiben. Az Iránytű Kampány egyik célja, hogy vitaklubokat hozzon létre a fiatalok számára, ahol a társadalmi felelősségvállalásról, környezeti problémákról és a közösségi részvételről beszélgethetnek, disputálhatnak. Ezáltal kialakul a fiatalok körében a vitakultúra, mely elősegíti a demokratikus önkifejezés eszközeit a körükben. Ezekbe a vitaklubokba közel 300 fiatalot sikerült bevonni 2009 óta.³⁰

A „KÖZÖD! program 2010 értékelés”-ben a fiatalok azt állítják, hogy az önkéntességet minden fiatal másképp éli meg. Magát a tevékenységet inkább komoly feladatnak, mások pedig inkább szórakozásként fogják fel. A fiatalok egyet értenek abban, hogy az önkénteskedés sokféle haszonnal jár, ami elsősorban a tapasztalat és tudásszerzésben jelenik meg. A fizikai munka nem csak a kétkezi szakmák értékelésére tanítja meg őket, hanem maguk az eszközök használatára is. A programokon fejlődik a kommunikációs készségük, magabiztosabbak lesznek és könnyebben tudják érvényesíteni az érdekeiket. Több fiatalnál az önkéntes tevékenység már életformává vált.³¹

Az önkéntesség európai éve ráirányította a figyelmet az önkéntességre, de érdemes figyelembe venni, hogy Magyarországon már régóta működik ifjúsági közösségi szolgálat iskolán belül és kívül is. Számos középiskola és civil szervezet segít fiataloknak abban, hogy szervezett kereteken belül tudjanak tevékenykedni. A szervezetek és iskolák 2001-ben meghirdetett „Társ-program”³² keretein belül tudják megvalósítani a közösségi

²⁹ ÖFN. www.kozod.hu letöltés: 2012.11.04. 23:02

³⁰ Iránytű kampány. www.kozod.hu letöltés: 2012.11.04. 23:05

³¹ KÖZÖD! program 2010. kvalitatív értékelése

³² A program lényege, hogy a 9-12. évfolyamon tanuló diákok pedagógus vezetésével egyénileg vagy csoportosan, személyenként minimum 30 óra közösségi szolgálatot vállaljanak és teljesítsenek tanórán kívüli foglalkozás keretében.

szolgálatot országos szinten. Hosszú távú célja a projektnek, hogy a fiatalok megtapasztalják, hogy az önzetlen segítségnyújtás milyen fontos dolog.³³

Az Ifjúság 2008 gyorsjelentésből kiderül, hogy a fiatalok 42%-a gondolja úgy, hogy van a környezetében olyan civil szervezet vagy egyház, amely a fiatalok számára szervez programokat. Ezek a programok a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőkhöz könnyebben eljutnak, de ez nem jelenti azt, hogy részt is vesznek benne. Országosan a fiatalok 6 %-a állította, hogy részt vesznek ezeken a programokon. A jelentésből az is kiderül, hogy a kisebb településeken kevesebb program van, de annál nagyobb rajtuk a részvétel. Az ifjúsági intézmények közül a fiatalság számára a művelődési és sportolási intézmények a leginkább elérhetőek. A modern ifjúságpolitikához köthető intézmények, szolgáltatások már nincsenek annyira elterjedve a fiatalok körében. Az ifjúság 15%-a járt már legalább egyszer ifjúsági házban, 80%-uk azonban még sose járt ott. Az alacsony látogatási szintnek az oka, hogy nem jut el a fiatalokhoz ezeknek a programoknak a felhívása illetve, hogy az ifjúsági irodák nehezen tudják elérni a fiatalokat. Emellett az ifjúság részéről nagy igény mutatkozik olyan modern ifjúságpolitikához köthető szolgáltatásokra, mint pályaválasztási tanácsadás, droggal, alkohollal, szenvedélybetegségekkel kapcsolatos tanácsadás, klubhelység, teleház, ifjúsági iroda.³⁴

Összegezve, a fiatalok igénylik az ifjúsági szolgáltatásokat csak nincs elég információjuk a jelenlétükről. Azonban akik igénybe veszik ezeket a szolgáltatásokat azok általában elégedettek azokkal.³⁵ A mai magyar társadalomban a fiatalok legfőképp a saját helyzetükkel foglalkoznak, hol tanuljanak tovább, mit kezdjenek majd a diploma után magukkal, hogy tudnak majd bekapcsolódni a munkaerőpiacba. Ezért jellemző, hogy 18-25 éves korosztályt még a társas interakció és az elismertség motiválja, addig a 25-35 éves korosztályt már a misszió is érdekli, hogy milyen hasznot ad az, ha ő önkénteskedik.³⁶

³³ Galambos Henriette Rita: Öntsünk tiszta vizet a pohárba! http://tani-tani.info/ontsunk_tiszta letöltés: 2012. 11. 05. 16:48

³⁴ Ifjúság 2008. Gyorsjelentés.
http://www.mobilitas.hu/uploads/1/hirek/2382/fajlok/ifjusag2008_gyorsjelentenes_090520.pdf letöltés: 2012.11.05. 00:11

³⁵ Ifjúság 2008. Gyorsjelentés.
http://www.mobilitas.hu/uploads/1/hirek/2382/fajlok/ifjusag2008_gyorsjelentenes_090520.pdf letöltés: 2012.11.05. 00:11

³⁶ Bartal Anna Mária, Kmetty Zoltán: A magyar önkéntesek motivációi – a Magyar Önkéntes Motivációs Kérdőív sztenderdizálásának eredményei alapján, Civil Szemle, 2011.4.7-30.
<http://volunteermotivation.hu/downloads> letöltés: 2012. 09.02. 7:31

Azok a fiatalok akik tevékenykednek, hasznos és értékteremtő dolognak vélik az önkéntes munkát.

3.2 Az idősebb korosztály kapcsolódása és véleménye az önkéntességről

Mint már az előzőekben is említettem, a fiatalok részvétele különbözik a társadalmi részvételtől. Ebben a fejezetben erre fogok kitérni, mivel az idősebb korosztály kapcsolódását és véleményét is megvizsgáltam, hogy párhuzamot tudjak vonni a fiatalokéval. 2012 az aktív idős kor és a nemzedékek közötti szolidaritás éve. Az önkéntes munka az idős emberek számára is fejlődési lehetőséget kínál. A nyugdíjas éveiben az ember egyre inkább bezártnak érzi életterét.³⁷ Ezért alakult ki, hogy az idősebb korosztály önkéntes motivációja eltér a fiatalokétól. Az idős emberek azért kezdenek el önkénteskedni, hogy meglévő készségeit hasznosíthassák, csökkentsék az elszigetelődésüket és javítsák az önbecsülésüket. A 75 évesnél idősebb embereknek az önkéntes tevékenység intenzitása csökken, viszont az 50-74 év közöttiekkel összehasonlítva kevésbé élesek a különbségek. Azoknál az idős emberekkel magasabb a részvételi arány, akik egészségesek, magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, már fiatalok korunkban is tevékenykedtek és a barátaik, ismerőseik is önkénteskednek. Általában olyan szervezetekhez jelentkeznek, ahol szociális ellátásban, egészségügyi szolgáltatásban, szabadidő eltöltésében a kultúrát és oktatást támogathatják.³⁸ Azonban még mindig nagyon kevés az olyan szervezet, amely a még fizikailag-szellemileg aktív idősebb korosztálynak nyújtana megfelelő önkéntes munkát, közösséget. A 46-55 éves önkéntesek tevékenysége leginkább két területre koncentrálódott: oktatási-kulturális, vallási-egyházi szervezetnél való önkéntesség. Olyan munka, amelyben az ember azt érzi, hogy megvalósíthat valamit, inkább a 36-55 közötti nők tartanak fontosnak. A felelősség teljes munkát a 18-55 éves női önkéntesek, a társadalom számára hasznos munkát pedig a fiatal férfiak és a 36-55 év közötti női önkéntesek részesítik előnyben.³⁹ A legjobb adományozók a középkorú, 30 és 60 év közötti emberek. Az idősebbek alacsonyabb adományozási hajlandósága. A nyugdíj összege alacsonyabb a gazdaságilag aktív rétegek jövedelménél, ezért a nyugdíjasok adományozási lehetőségei is korlátozottak. A nyugdíjba vonulás egyúttal a társadalmi

³⁷Fiatalok, idősök, önkéntesek és a szegénység.

http://www.zalai-falvak.hu/files/PBK_fiatal_idos_onkentes.pdf 2012.11.05. 21:57

³⁸Az idősök és az önkéntesség. <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/032/hu/1/EF11032HU.pdf> 2012.11.05. 16:05

³⁹ Bartal Anna Mária: Önkéntesek és nem önkéntesek jellemzői. <http://volunteermotivation.hu/downloads> letöltés: 2012. 09.02. 7:36

kapcsolatokat is meggyengíti, így az idősebb legfőképp családjá megsegítésével foglalkozik.⁴⁰

Amíg a fiatalokat az „Európai Önkéntes Szolgálat” (EVS) segíti, hogy külföldi önkéntességet vállalhassanak, addig az idősebb korosztálynak „Időskorú Európai Önkéntes Csereprogram-hálózat” (SEVEN) nyújt lehetőség, hogy külföldön próbálják ki magukat, mint önkéntesek. A program 2007-ban indult el 29 szervezetből álló nemzetközi hálózattal. A szervezetnek a külföldről érkező időskorú önkéntesek számára kell helyet és feladatokat biztosítania.⁴¹

Összességében tehát elmondható, hogy mind a fiatalok, mind az idősebb korosztály tevékeny a társadalomban, de más motivációk ösztönzik őket. A két generáció szoros kapcsolatba kerülhet egymással, az önzetlen segítségnyújtásuk során. Mind a két korosztálynak van lehetősége, hogy kipróbálja a külföldi önkéntességet. Amíg a fiatalok új tapasztalatok megszerzése a munkavállalás elősegítése és a saját helyzetük javítása miatt kezdenek el önkénteskedni, addig az idősebbek a saját tapasztalataik átadása és a társas interakciók miatt kezdenek bele különféle tevékenységekbe. A két generáció összeforrása értékteremtő és hasznos dolgot tud produkálni a társadalomban. Ez persze nem zárja ki, hogy külön-külön ne lennének értékesek

⁴⁰ Lakossági adományok és önkéntes munka. <http://www.nonprofitkutatas.hu/letoltendo/lakossagi.pdf>
letöltés: 2012.11.06. 1:43

⁴¹ Elcserélt önkéntesek. Útmutató időskorúak külföldi önkéntes munkájához. http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=&books_id=247 2012.11.05. 23:48

3. Kutatás, elemzés

4.1. Kutatás módszertana, ismertetése

Az adatfelvétel kérdőíves módszerrel történt. 150 fő fiatalra terjedt ki a vizsgálat. A mintába az emberek véletlen mintavételi eljárással kerültek be. A 150 kérdőívből minden kérdőív értékelhető volt. A kutatásomat 2012. 09.03. és 2012. 09. 28. közötti időszakban végeztem. Kérdőíves kutatásom nem mondható reprezentatívnak. Az eredményeket SPSS programmal értékeltem ki.

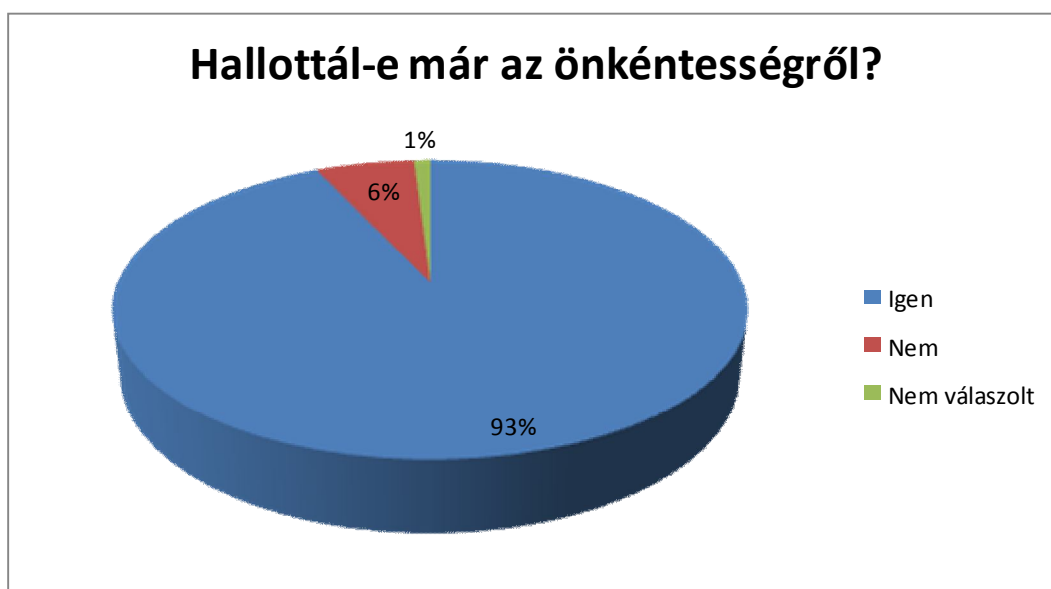
Kutatásom két részből tevődik össze: Első „A” részében kérdőíves felmérést végeztem az önkéntesség megítéléséről, hasznosságáról a társadalomban, a 15-29 éves korosztály körében. Második „B” részében 5 darab interjút készítettem, 4 interjú fiatalokkal készült, 1 interjút pedig egy önkéntes intézményt koordináló személlyel készítettem. Az interjúk célja az, hogy kvalitatív módszerrel kiegészítsem a kérdőívekből kapott eredményeket.

4.2. A kutatás hipotézisei

- A fiatalok nem tudják pontosan mi az önkéntes tevékenység
- A fiatalok úgy vélik, hogy az önkéntesség nincs jelen a társadalomban
- A fiatalok nem tartják hasznosnak az önkéntességet

4.3. A kérdőívek kiértékelése

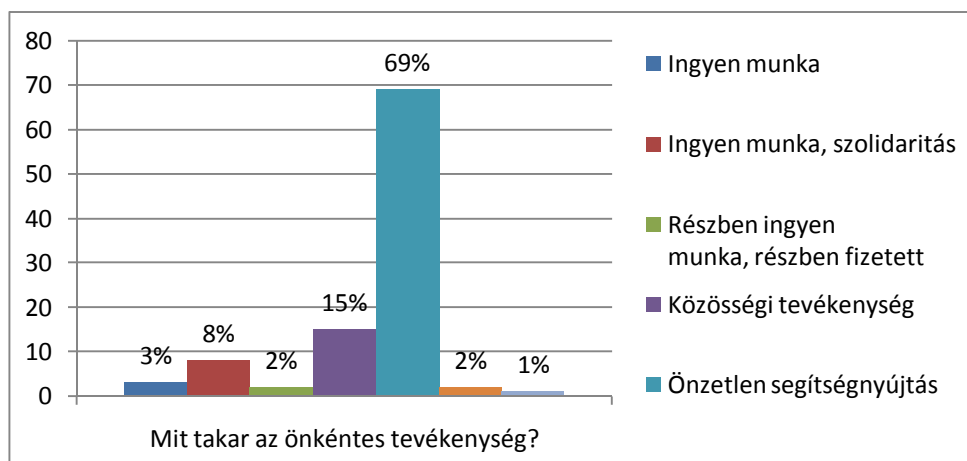
A fiatalok nemenkénti megoszlásáról elmondható, hogy több nő töltötte ki a kérdőívet, mint férfi, ez különösebb magyarázatot nem igényel, kutatásom szempontból nincs jelentősége. Az önkéntesség, mint kifejezés napjainkban egyre ismertebb fogalom. Ezt jól tükrözi az eredmény, miszerint a megkérdezett fiatalok közül 93% hallott már az önkéntességről és csupán csak 6%-uk nem hallott még róla. Ebből következtetésként elmondható, hogy a fiatalok ismerik az önkéntesség szót. Ezek az eredmények jól leolvashatóak az 1. ábráról. A további vizsgálatból az is kiolvasható, hogy a megkérdezett fiatalok 59,3% ismer másik olyan fiataalt, aki jelenleg is végez önkéntes tevékenységet és 21,3% pedig olyan fiataalt ismer, aki régebben végzett, de ma már nem végez ilyen típusú tevékenységi formát.

1. ábra

A fiatalokat nyitott kérdésben kérdeztem meg arról, hogy az önkéntesség fogalma számukra mit jelent. A válaszadók legnagyobb részének az önzetlen segítségnyújtást jelenti. További jelentése az önkéntességnek a fiatalok szerint a következők: közösségi tevékenység, kapcsolatteremtés, környezeti problémák megoldása, szervezetek segítése, egy új dolog, plusz tevékenység, kapni valamit, ami nem pénz, társadalmi felelősségvállalás, bizonyítási vágy és időpocséklás. Ezekből a megítélésekből is jól látszódik, hogy az önkéntesség sokszínűséget tükröz a fiatalok körében. Ezzel ellentétben az önkéntesség, mint tevékenység a fiataloknak az önzetlen segítségnyújtást jelenti, de

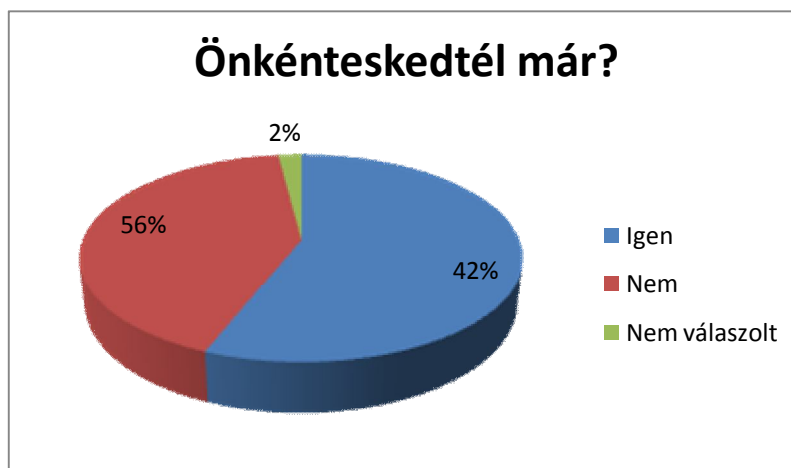
második helyen ugyan úgy a közösségi tevékenység szerepel. A megkérdezettek nagyon kis arányban gondolják úgy, hogy az önkéntesség egy szabadidős tevékenység. (2. ábra) Az önkéntes tevékenység típusát tekintve legnagyobb arányban a karitatív tevékenységek voltak megjelölve. Második helyen a környezetvédelem és az olyan fizikai tevékenységek, mint a szemétszedés vagy kerítésfestés. A válaszok kisebbik részében a rendezvényszervezés és szinte a legkisebb arányban a politikai pártok önkéntes szervezetei voltak feltüntetve. A kereszttáblás elemzésből kiderült, hogy azok a válaszadók akik azt választották, hogy még nem önkénteskedtek 11,3%-uk végzett már valamilyen fizikai tevékenységet és 8% segített karitatív jellegű programokon. Ez azért fontos, mert ezzel is kimutatható az, hogy a megkérdezett fiatalok nincsenek tisztában az önkéntességgel, mint tevékenységgel.

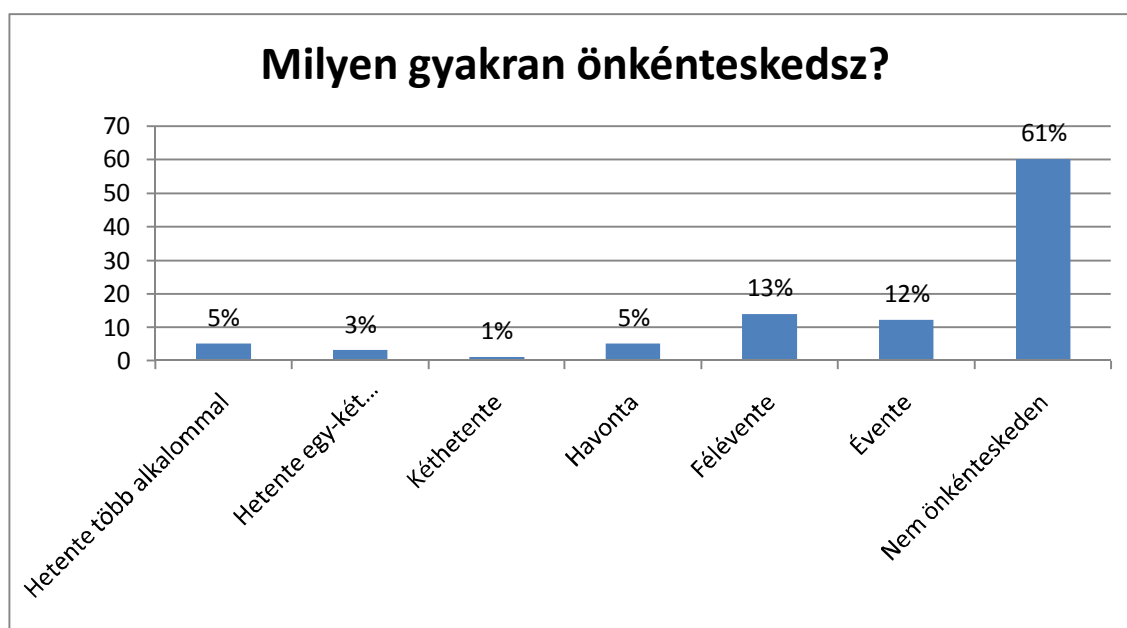
2. ábra

A válaszadóknak a legnagyobb része nem csak hallott a fogalomról, de már önkénteskedett is (3. ábra), de jelenleg már nem végez ilyen tevékenységet. Azok, akik végeznek önkéntes tevékenységet, félévente teszik ezt (4. ábra). Ez azt jelenti, hogy a válaszadó fiatalok inkább önkéntes akciókba vesznek részt, mint intézményekhez kötött állandó programokban, önkéntes feladatokban. Természetesen voltak, akik nem voltak biztosak abban, hogy amit ők cselekedtek az valóban önkéntes tevékenység volt e. Az egyik válaszadó következőképp fogalmazott:

„Az egyetemünkön rendezett önkéntes napon vettem részt elsősorban... Ez sem igazi önkéntesség, mert kaptunk pólót, szenyát, vizet és a karácsonyi pénz osztásnál is figyelembe veszik, de önkéntes napnak nevezték.”

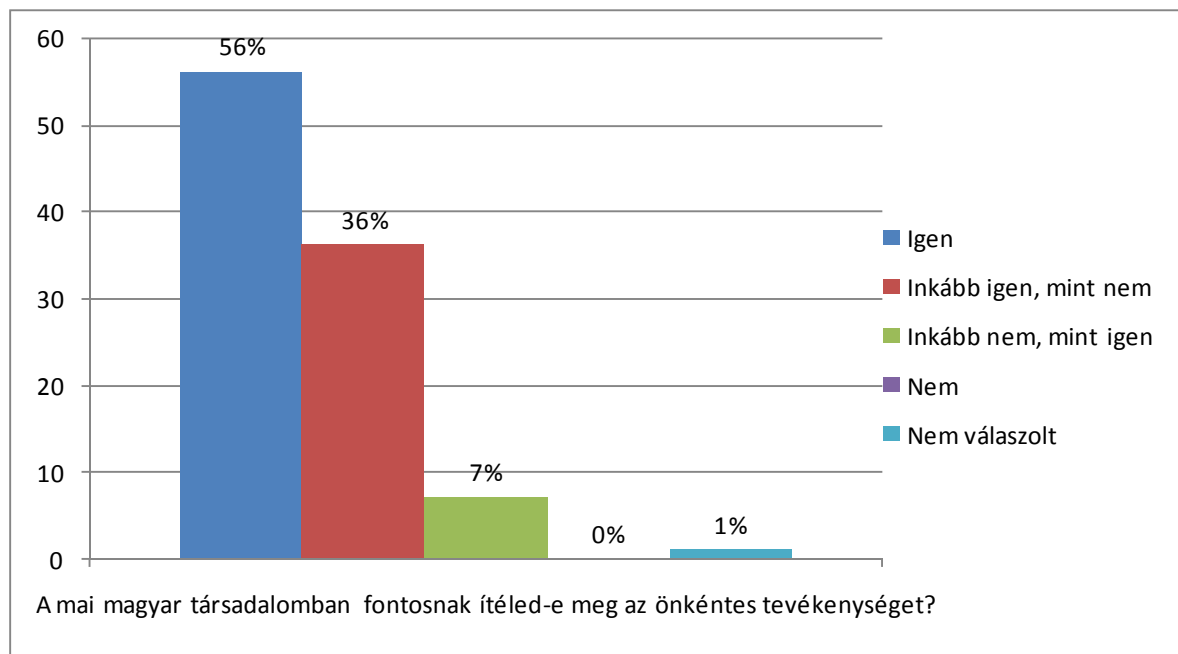
3. ábra

4. ábra

Attól függetlenül, hogy a válaszadó fiatalok legnagyobb része már nem önkénteskedik, szignifikánsan nincs eltérés aközött, hogy fontosnak ítéli meg az önkéntességet a mai magyar társadalomban. (5.ábra) Azonban érdekes, hogy a keresztábra vizsgálat során

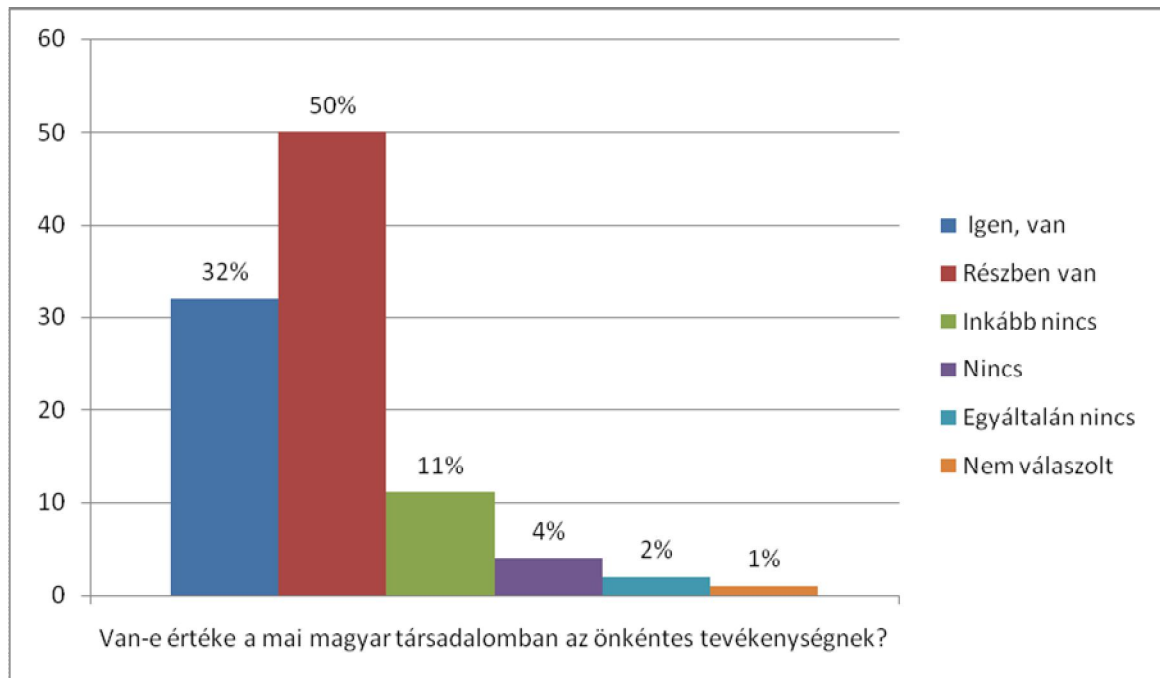
kiderült, hogy azok, akik nem önkénteskednek, fontosnak találják a társadalomban ezt a tevékenységet.

4. ábra

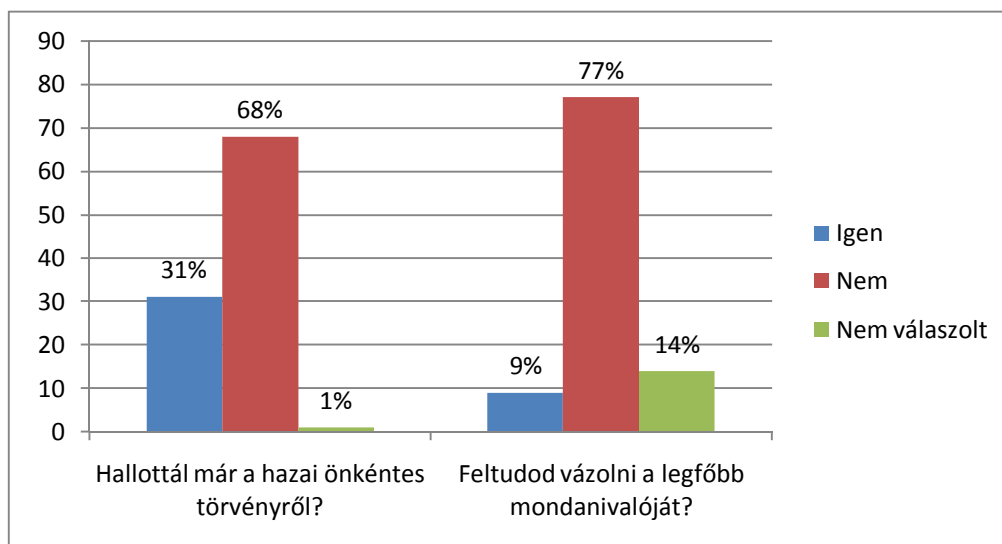
A fiatalok úgy gondolják, az önkéntesség azért fontos a társadalomban, mert vannak olyan munkák, amiket nem lehet megfizetni, de önkéntes munkával el lehet végezni. A legtöbb fiatal szerint, nagyon sok rászoruló van Magyarországon, akiknek szükségük van az ilyen fajta segítségre. A tevékenység során tapasztalatokat szerezhethet az ember, pozitív irányba formálja a személyiséget, összetartja a közösséget, új embereket ismerhet meg, munkamorálra tanít és mind eközben egyre csak fejlődik a társadalom. Azonban a fiatalok úgy érzik, az önkéntesség, mint tevékenységi forma inkább jelen van a társadalomban, mint nincs (6. ábra). A válaszadók közül, akik nem önkénteskednek 49,3%-a szerint inkább jelen az önkéntesség, mint nincs a mai magyar társadalomban. Akik még mindig önkénteskednek 22,7%-uk gondolja úgy, hogy jelen van a társadalomban ez a tevékenységi forma. Ami érdekesebb, hogy azok, akik nem önkénteskednek 5,3% még azok, akik önkénteskednek 13,3%-uk gondolja úgy, hogy nincs jelen az önkéntesség. Azok a válaszadók, akik szerint nincs jelen a társadalomban az önkéntesség, úgy vélik azért, mert kiépületlen a hazai önkéntesség, mindenki a saját problémájával foglalkozik, nem jó az önkéntesség társadalmi megítélése és nem materiális, hanem szellemi java van, amit az emberek kevésbé értékelnek. Ezek a fiatalok úgy gondolják, hiába van értéke a tevékenységnek, ha nincs kultúrája.

A fiatalok 56%-a véli fontosnak az önkéntes tevékenységet, de csak 32%-uk gondolja úgy, hogy az önkéntes tevékenység értékes dolog. Ebből az következik, hogy hiába fontos, ha nem elég értékes. Az emberek pedig értékorientáltak, ami azt jelenti, hogy amíg nem tartják elég értékes dolognak az önkéntességet, addig nem is fognak vele annyit foglalkozni.

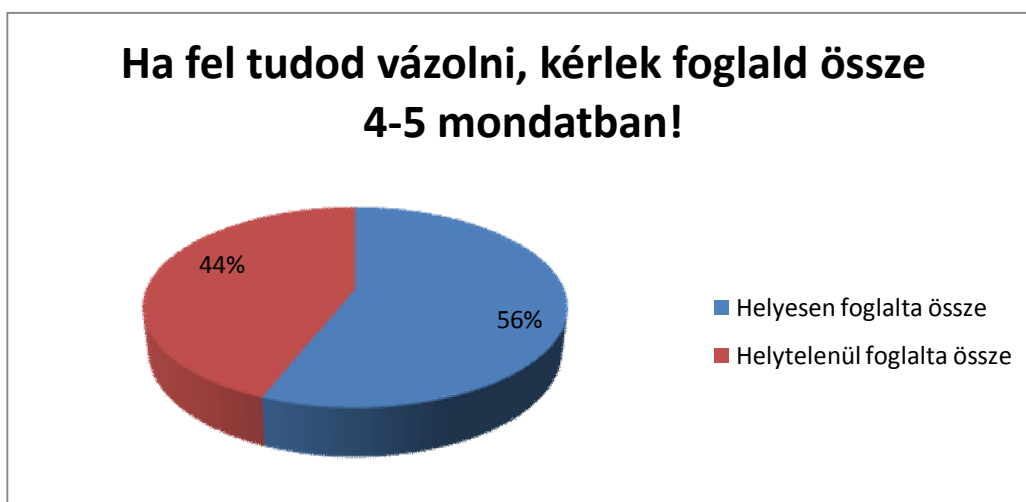

5. ábra

A vizsgálatból kitűnik, hogy a megkérdezett fiatalok nagyobb aránya nem hallott még a hazai önkéntes törvényről. Azok, akik hallották már róla, 9%-a (N=150 ebből 13 ember válaszolt igennel) fel is tudja vázolni, de ezek közül ténylegesen csak 69% (13 emberből, csak 9 írta le) vázolta fel. Ebből azonban csak 56% az, aki nem keverte össze más dologgal. Akik tévesen vázolták fel, azok az iskolákban bevezetett 60 órás önként választott társadalmi munkával keverték össze. Ebből az következik, hogy a fiatalok nagyobb számban tudnak arról a törvénykezésekről, amik személy szerint érinti őket. A hazai önkéntes törvény nem elterjedt dolog a fiatalok körében. Ezek az adatok jól kiolvashatóak az 7. és 8. ábrákból.

6. ábra

7. ábra

4.4 . Az interjúk kiértékelése

Az interjúkat 4 diákkal és 1 dolgozóval készítettem. A diákok közül 2 alapszakos egyetemistával, 1 mesterszakos és egy PhD szakos hallgatóval. A dolgozó, akit megkérdeztem egy önkéntes intézménynél dolgozik, mint program koordinátor. Az interjúkat külön írom le, de egybe fogom értékelni.

Az első megkérdeztem Sz. József, 24 éves alapszakos társadalomtudományokat hallgató egyetemista. Először az egyetemen hallott az önkéntességről, de nem egy kiforrt definíció keretében. Véleménye szerint az önkéntesség más emberekért végzett dolog, amiért ellenszolgáltatást nem várunk el. Önkéntes bárki lehet, akinek az életkörülményei megengedik ezt. Ha az önkéntességet, mint közösségi tevékenységet elemezzük, akkor nagy szükség lenne a fogalmak tisztázására és az önkéntes szervezetekre, mert akkor hatékonyabb lenne ez a civil szféra. Sz. József nem önkénteskedik, mert nem ismer olyan tevékenységet, ami az ő személyiségét megfogná. De ha informális önkéntességről van szó, ő is odafigyel a környezetére. Úgy gondolja, az önkéntességhez hajlandóság, idő, önzetlenség és egyfajta személyiség kell. Úgy véli, a fiatalok körében azért alacsony az önkéntesség hajlandósága, mert nem tudják, hogy hol van erre lehetőség. Akik pedig önkénteskednek, nem a non-profit szférában teszik ezt, mert abban nem látnak elég lehetőséget. A mai magyar társadalomban nincs értékelve az önkéntesség, mert nem ezt reklámozzák a televíziók, rádiók és nincs róla visszajelzés az embereknek. Az önkéntes intézmények nem versenyeznek más intézményekkel így nem is kerülnek be a köztudatba. A válaszadó szerint, az embereket pedig az értékek és az érdekek motiválják. Amíg az emberek nem érzik úgy, hogy az önkéntességnek van haszna addig nem fognak bele ilyen tevékenységbe. Hiába vannak önkéntes szervezetek és intézmények, ha nincsenek benne a köztudatban, mert ehhez kellene pénz, hogy reklámozzák magukat. Sz. József nem hallott még az önkéntes törvényről, de a középiskolákba bevezetett társadalmi munkáról már igen. Úgy gondolja, hogy ennek csak megfelelő nevelés mellett lenne értelme. A társadalomba való belenevelés a módszerek kidolgozása és fejlesztése lenne a megoldás. De ezeket olyan embereknek kell végezniük, akik tudnak mozgósítani és motiválni.

Második interjúalanyom M. Alexandra, 21 éves, munkaügy és társadalombiztosítási alapszakos hallgató. Először családi körben és a középiskolában hallott az önkéntességről.

Úgy véli az önkéntesség egy régi dolog, de az emberek nem követik a hagyományát, nincs kultúrája Magyarországon. Szerinte inkább az idősebb korosztály önkénteskedik. De a fiatalokra nem jellemző, hogy önkénteskedjenek, mert megterhelő dolog és nincsenek rá felkészülve, se mentálisan, se lelkiileg. Nincs példa előttük, amiből tanulhatnának. Nincsenek olyan intézmények ahova elmehetnének, ha vannak is, azokat nem ismerik. A fiatalok először a saját életüket akarják egyenesbe hozni, iskola mellett inkább munkát vállalnak, amiből van pénzük. Ez nem azt jelenti, hogy nincsenek önkéntesek Magyarországon, csak nagyon szűk réteg képviselteti magát. Ha többet reklámoznák magukat a fogadó szervezetek több önkéntes lenne. M. Alexandra is azért nem önkénteskedik, mert nem tud olyan lehetőséget ahova elmehetne. Véleménye szerint, elérhetetlen a fiatalok számára az önkéntesség, akik pedig tudnak róla azért passzívak mert: „Nem ők azok akik eldönthetik a dolgokat, hanem azok ott fenn.” Az önkéntes törvényről nem beszéltünk, M. Alexandra nem hallott még róla.

Harmadik megkérdeztem Cs. Réka, 26 éves mesterszakos hallgató. 2004 óta önkénteskedik, először egy diák önkormányzati táborban hallott az önkéntességről. Nem tudatosan kezdett el önkénteskedni, ő ebbe belecsöppent, először fizikai önkéntes tevékenységeket végzett, később ez átment szellemi önkéntességbe például tréningek tartása, diák önkormányzatok fejlesztése. Legtöbb szakmai fejlődést a Demokratikus Ifjúságért Alapítványtól kapta, ennél a szervezetnél önkéntes jelenleg is. Cs. Réka úgy gondolja, az önkéntesség Magyarországon egy új dolog, mert nincs még hagyománya. Szerinte nincs elterjedve, elfogadva és nincs meg a megfelelő életszínvonal a társadalomban. Van egy szűk réteg, akik tudatosan önkénteskedik, van egy másik szűk réteg, aki nem tudatosan és vannak akik még nem találkoztak ezzel vagy ingyen munkának tekintik. Akik ingyen munkának tekintik, azért van, mert nem találkoztak még az önkéntességgel vagy rossz tapasztalatuk volt vele. Kell egy első jó élmény ahhoz, hogy kedve legyen az embernek hozzá. De amíg a diákoknak diákmunkára van szükségük ahhoz, hogy egyetemre vagy iskolába tudjanak járni, addig ezt az első jó élményt nem tudják megtapasztalni. Véleménye szerint az intézmények nincsenek jelen a fiatalok körében. Inkább csak a vallásos közegben van elterjedve. Az önkéntes intézményeknek nyíltnapokat, kampányokat, roadshowkat kellene szervezniük, be kellene vonniuk a médiauniót. Olyan alternatívákat kellene találniuk az intézményeknek amik nem kerülnek pénzbe. Be kellene vonniuk az ifjúsági házakat, az önkéntes centrumokat és fiatalokkal

foglalkozó intézményekbe hiteles és elfogadott embereket kéne alkalmazni. Cs. Réka mióta egyetemista nem hallott az önkéntességről, ha ő maga nem keresne rá, nem tudna lehetőségről. Úgy gondolja, hogy nincs megfelelő közvetítő. A 2011-es önkéntesség évének Magyarországon nem csak egy évesnek kellett volna lennie. Több önkéntes akciót kellene szervezni és több szervezetnek kéne önkénteseket fogadnia. Ha nem ismerik őket, akkor nincs is rá igény a fiatalok részéről. Ezért gondolja úgy, hogy az önkéntesség nincs jelen a társadalomban. A fiatalokat pedig a szülők is befolyásolják. Arra ösztönzik őket, hogy tanuljanak, másra ne pazarolják az idejüket, mert csak tanulással lehet bármit is elérni. Pedig ha nincs gyakorlatuk a fiataloknak, akkor a munkahelyek se fogják szívesen fogadni őket. Az önkéntességben nagyon sok lehetőség van, de nem tudnak róla a fiatalok. Cs. Réka nem találkozott még olyan fiattal, aki hallott volna már olyan szervezetről, aki által külföldi önkéntes munkát vállalhatna. Pedig a fiatalok azért nem itthon cselekednek, mert külföldben gondolkoznak, hogy ott építsék ki a karrierjüket.

Negyedik interjúmat T. Irmával, 28 éves PhD-s hallgatóval készítettem. Jelenleg radiológusnak tanul. Egyetemista volt, amikor először hallott az önkéntességről. De akkor is csak a külföldi önkéntességről hallott. Szerinte ez azért van, mert Magyarországon nem egy elterjedt dolog az önkéntesség. Inkább csak a keresztényeknél van ez jelen. Ez azért van, mert a társadalom pénzorientált. Lakóhelyén ismer egy szervezetet akik szomszédsági önkéntességet végeznek, illetve iskolákba járnak el toborozni embereket. Náluk volt képzésen amikor külföldre akart kimenni önkénteskedni. Végül azért nem lett önkéntes, mert Szegedről, ahol tanul a lakhelyére küldték, hogy majd ott segítenek neki ebben, a lakóhelyén pedig Szegedre küldték vissza. Ez volt az első oka, amiért elment tőle a kedve. A másik ok, hogy túl hosszú időtartamot ölelt volna fel, amíg kijutott volna önkéntesnek. A harmadik ok, amiért itthon nem önkénteskedik, mert túl sok időt venne el tőle. Szegeden csak az Orvostanhallgatók Egyesületét ismeri, de ebben nem biztos, hogy teljesen önkéntes. Ettől függetlenül hasznos tartja az önkéntességet és úgy gondolja szükség van rá a társadalomban. A bajt abban látja, hogy itthon nincs meg hozzá a kellő mentalitás így nem lenne olyan jó, mint külföldön. T. Irma úgy gondolja, az önkéntes szervezetek nincsenek jelen a fiatalok körében, ő se találkozott volna az önkéntességgel, ha nem keres utána. Az egyetemen például egyszer se hallott ilyen lehetőségről. Szerinte inkább csak Budapesten van ez elterjedve. A fiatalok pedig inkább diákmunkát vállalnak az egyetem mellett. Pedig nekik lenne idejük önkénteskedni, de amíg nincs meg a motiváció, az

egymás ösztönzése addig pihenés gyanánt a kocsmákba fognak menni. Pedig az önkéntesség is pihenés, mert ha azt csinálja az ember amit szeret, az kikapcsolódás. T. Irma se hallott az önkéntes törvényről, az iskolai társadalmi munkáról hallott, de bővebben nem tudott róla beszélni.

Negyedik interjúmat nem személyesen készítettem el, hanem interneten chat-es beszélgetés közben. Az interjúalany tudta, hogy ez interjú és nem egy beszélgetés. A megkérdezett J. Anita, 34 éves rendezvényszervező, egy fiataloknak szóló önkéntes alapítványnál programkoordinátor. Szerinte nincs jelen a mai magyar társadalomban az önkéntesség, és ennek több oka is van. Az egyik, hogy jelen helyzetben az emberek többsége nincs olyan helyzetben, hogy önkénteskedhessen, mert sokaknak így is több helyen kell dolgoznia a megélhetésért, és nincs már kapacitásuk. A másik, hogy a magyar emberek többsége az önkéntes munkát ingyen munkának érzi, ezért alaptól el sem menne. További ok, hogy a mai magyar társadalom köztudatában nincs még annyira jelen az önkéntes munka, hogy evidens legyen. Ha általánosságban az összes magyar fiatal nézi, akkor önkéntességgel nem nagyon vesznek részt a társadalom fejlődésében. Viszont ha azokat a fiatalokat veszi figyelembe, akik szoktak önkéntes munkát végezni és általában ezt rendszeresen teszik, akkor nagyon is részt vesznek a társadalom fejlődésében. J. Anita hallott a középiskolákban bevezetett társadalmi munkáról. Erről azt gondolja, hogy: „Nem önkénteskedni kell, hanem közösségi szolgálatot kell teljesíteni. Ez a két dolog más.” Az alapgondolattal egyetért, hogy a döntéshozók ezzel szeretnék a fiatalokat szociálisan érzékennyé, és társadalmilag felelősségteljessé nevelni, azonban, azzal nem ért egyet, hogy nem kapnak az iskolák ehhez megfelelő felkészülési lehetőséget. Véleménye szerint a fiatalok szervezeti kereteken belül jobban szeretnek tevékenykedni, az azon kívüli önszerveződésen alapuló tevékenység ritkább, de általában több lehetőséget nyújt a tapasztalati tanulásra nézve. Azonban fontos megjegyezni, hogy a szervezeti keretek közötti tevékenység is lehet olyan, mint egy önszerveződő önkéntesség, ez a fiatalokat támogató szervezet munkáján múlik. A civil szervezetek általában jelen vannak a köztudatban, szerinte nem különülnek el, mint önkéntes szervezetek. Többségük honlapjukon és facebook oldalukon hirdetik meg az önkéntes lehetőségeket. Ezen kívül különböző civil börzéken, fórumokon. J. Anita arról, hogy ezek az intézmények nincsenek jelen a társadalomban így reagált: „Ezen felhívások nem jönnek velünk szembe az utcán,

de ha valaki szeretne önkéntes munkát végezni szervezeti keretek között, akkor elkezd keresgélni, és úgy viszont könnyedén rá tud találni ezen felhívásokra és lehetőségekre.”

Az interjúkból kiderül, hogy a fiatalok későn szereznek tudomást arról, hogy az önkéntesség, mint tevékenységi forma létezik. Mind a négy fiatal megkérdezett úgy gondolja, hogy az önkéntes szervezetek nincsenek jelen a mai magyar társadalomban. Az önkéntes alapítvány dolgozója úgy gondolja, hogy jelen vannak, csak a fiatalok nem keresik meg őket. Azt viszont a fiatalok elmondták, hogy arra már nem hajlandóak, hogy utánuk keressenek, ha pedig utánuk keresnek, nincs megfelelő tájékoztatás. Az interjúkból kiderül, hogy fontos és értékes dolognak találják az önkéntességet. Azonban Magyarországon nincs meg hozzá a kellő életszínvonal, hogy kiteljesedhessen. A válaszokból az is kiderült, hogy nem mindig biztosak abban, hogy amit önkéntesnek hisznek, az valóban az is. Nem tudják mi az önkéntes törvény, de azzal tisztában vannak, hogy az iskolákban kell társadalmi munkát végezni. Szerintük a fiatalok az intézmények hiánya, a diákmunka felülreprezentáltsága, a tanulás és kevés motiváció miatt nem önkénteskednek. Nincs meg a kultúrája, hagyománya, nincs húzó erő, hogy kipróbálják magukat ezen a területen.

5. Összegzés

Következtetésként elmondható, hogy a fiatalok az önkéntességgel, mint szóval vannak tisztában. Az, hogy maga a tevékenység mit jelent, nincs számukra elsajátítva. Ez adódhat abból, hogy több elfogadott önkéntes definíció is van Magyarországon, illetve túlkésőn találkoznak ezzel a fogalommal, így nincs elég idejük arra, hogy kipróbálhassák magukat ezen a téren. Először elkezdenek a tovább tanulással foglalkozni, később a munkavilágába szeretnének bekerülni, majd családot és gyermeket szeretnének vállalni. Ha korábban ismerkednének meg a tevékenységgel, hamarabb sajátíthatnák el, így a későbbiekben már ezzel együtt élnének és terveznék az életüket. A második probléma az, hogy nincsenek jelen olyan intézmények a fiatalok körében, ahol önkéntes tevékenységet vállalhatnak. A fiatalok nem fognak maguktól ilyen lehetőséget keresni, inkább elmennek dolgozni, amiből pénzük van. Másrészt azért inaktívabbak a társadalomban, mert inkább a külföldi lehetőségekben gondolkoznak. Azonban ha jobban köztudatban lennének ezek a szervezetek, többször találkoznának a fiatalok önkéntes akciókkal, felhívásokkal, lehetőségekkel, többen jelentkeznének. Elsősorban nem hosszú távú önkéntes munkába kellene bevonni a fiatalokat, hanem rövid távú önkéntes akciókba, ahol megtapasztalhatják azt, hogy milyen haszonnal jár az, amit csinálnak. A fiatalok fontosnak találják a társadalomban az önkéntességet, de nincs hagyománya és kultúrája, így nem tud kiteljesedni. Ha megfelelő kultúrája lenne, akkor elismertebb lenne a társadalom tagjai számára. Attól függetlenül, hogy a fiatalok nagyobb része már nem önkénteskedik, ha önkénteskedik akkor is csak ritkán, értékesnek tartják ezt a fajta segítségnyújtást. Úgy gondolják nem csak a társadalomnak értékes, de magának az egyénnek is, mivel ezalatt az idő alatt, amíg ezt a tevékenységet végzik, több kompetenciája is fejlődik az egyénnek. Az önkéntesség értékteremtő, mivel olyan dolgot végez el az ember, ami fontos és hasznos a társadalomnak, de pénzzel nem megfizethető. A kutatásból kiderül, hogy a megkérdezett fiatalok nem ismerik az önkéntes törvényt, vagy pedig összekeverik a középiskolai társadalmi munkával. Több képzést, felhívást és tájékoztatást kellene adni róla, hogy tisztában legyen a tartalmával. A probléma nem azzal van, hogy a megkérdezett fiatalok nem ismerik az önkéntességet, mert a szót és a jelentését ismerik. Azonban, ahogy a Galambos Henriette Rita nyilatkozatából is kiderült nem tapasztalták meg elégszer ahhoz, hogy a tartalmi részét is ismerjék, ezáltal nem tudnak reális képet kialakítani róla.

Magyarországon kellene egy kiforrt és mindenki által elismer önkéntes definíciót alkalmazni, hogy mindenki számára ugyan azt jelentse. Nincsenek jelen az intézmények az életükben, így nem tudnak mibe kapaszkodni, nem tudják, hol kezdjenek bele. Ha a kérdőívek alapján elmondható, hogy a fiatalok legnagyobb része már vettek részt önkéntes akcióba, de rendszeres önkéntes tevékenységet nem végeznek. Bartal Anna Mária és Czike Klára tanulmányival összevetve elmondható, hogy a fiatalok a karitatív tevékenységeket részesítik előnyben. Ezeken az önkéntes akciókon kellene a fiatalok ösztönözni arra, hogy más területen is próbálják ki magukat és olyan tevékenységet keressenek, amivel a későbbiekben is szeretnének foglalkozni. Azok a fiatalok, akik még nem vettek részt semmilyen önkéntes megmozdulásban, őket az intézményeknek kellene bevonni különböző reklámokkal, felhívásokkal. Képzéseket kellene hirdetniük, kötetlen beszélgetéseket, ezáltal nem csak új önkénteseket lehetne bevonni, de rögtön képzettebbek lennének a fiatalok. A tanulás útján elsajátíthatnák saját képességeiket, így könnyebben tudnának érvényesülni. Lelkileg is felkészültebbek lennének, így se maguknak se másoknak nem okoznának kárt. A megfelelően felkészített emberek bátrabban kezdenek bele bármibe. A megkérdezett fiatalok hasznosnak és értékesnek tartják az önkéntességet, ezért nem azt kellene közvetíteni feléjük, hogy mennyire hasznos és mennyire értékes, mert ezt tudják. Ott kellene megragadni a dolgot, hogy ebből milyen hasznuk lesz. Ha a fiatalok azt látják, hogy ettől könnyebben tudnak munkába állni, kijuthatnak külföldre, saját életkörülményük is javul, szívesebben vesznek részt benne. Ennek első lépcsőjeként azt kellene elérni, hogy ne csak a szociális és karitatív önkéntes lehetőségek kapjanak nagy hangsúlyt. Olyan önkéntességeket is be kellene mutatni a fiataloknak ami a szakmájukhoz kapcsolódik, így nagyobb kedvvel vágnának bele. Gyakorlati helyeket kellene a szervezeteknek meghirdetniük, mert így könnyebben be tudnák vonni ezt a korosztályt, ha pedig benn vannak az intézményben, könnyebben benn lehet tartani őket.

6. Szakirodalom

Felhasznált irodalom:

- Bánszegi Zsuzsa: Fiatalok társadalmi részvétele, Mobilitás könyvek 2., 2009
- Bartal Anna Mária: „Menj el, és Te is hasonlóképpen cselekedj!”- az önkéntesség fogalmáról, az önkéntesek számáról és motivációjáról. 2011.szeptember 28-32. Szív magazin
- Czike Klára-Bartal Anna Mária: Önkéntesek és nonprofit szervezetek-az önkéntes tevékenységet végzők motivációi és szervezeti típusok az önkéntes foglalkoztatásban. Civil Egyesület, Budapest, 2005.
- KÖZÖD! program 2010. kvalitatív értékelése
- Mészáros Zoltán- Kostyál Árpád- Mester Dániel, Köztár.hu Közzolgáltatás, esélyegyenlőség, önkéntesség, Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet, 2011.
- Mészáros Zoltán- Kostyál Árpád- Mester Dániel, Köztár.hu Közzolgáltatás, esélyegyenlőség, önkéntesség, Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet, 2011.
- Útmutató az önkéntes törvényhez- amit a fogadó szervezetnek tudniuk érdemes a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényről- Felelős kiadó: F. Tóth András, Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest, 2006

Internetes források:

- A magyarországi önkéntesség fejlesztési stratégiája.
http://www.ifjusagimunkakonyvtara.hu/reszletes_a_magyarorszagi_onkentesseg_fejlesztési_strategiaja_97.html letöltés: 2012.10.28. 17:41
- Az idősek és az önkéntesség.
<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/032/hu/1/EF11032HU.pdf>
2012.11.05. 16:05
- Az önkéntes törvényről. <http://www.onkentesen.eu/az-onkentes-torvenyrol>
letöltés:2012.11.01 22:02
- Az önkéntesség története.<http://www.onkentesen.eu/az-onkentesseg-tortenete>
letöltés:2012.09.02.

- Az önkéntességre vonatkozó teljesítmény-értékelő és motiváció elemző modell kidolgozásának tapasztalatai.
http://mkkke.hu/images/teljert_modell_tanulmany_20111030.pdf letöltés: 2012. 11. 01. 11:19
- Bartal Anna Mária, Kmetty Zoltán: A magyar önkéntesek motivációi – a Magyar Önkéntes Motivációs Kérdőív sztenderdizálásának eredményei alapján, Civil Szemle, 2011.4.7-30. <http://volunteermotivation.hu/downloads> letöltés: 2012. 09.02. 7:31
- Bartal Anna Mária: Önkéntesek és nem önkéntesek jellemzői.
<http://volunteermotivation.hu/downloads> letöltés: 2012. 09.02. 7:36
- Bekeretezve- Törvény az önkéntes tevékenységről.
http://magyarnarancs.hu/belpol/bekeretezve_-_torveny_az_onkentes_tevékenységről-64266 letöltés: 2012.11.02. 00:13
- Elcserélt önkéntesek. Útmutató időskorúak külföldi önkéntes munkájához.
http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=&books_id=247 2012.11.05. 23:48
- Ferencsik Ildikó: Strukturált párbeszéd. A fiatalok társadalmi részvételének növelése. Tanulmány 2009 . letöltés: <http://barankovics.hu/ifjusagkutatasi-muhely-elemzesektanulmanyok> 2012.11.04. 16:32
- Fiatalok, idősek, önkéntesek és a szegénység.
http://www.zalaifalvak.hu/files/PBK_fiatал_idos_onkentes.pdf 2012.11.05. 21:57
- Galambos Henriette Rita: Közöd? <http://tani-tani.info/083galambos> letöltés: 2012.11.04. 19:11
- Galambos Henriette Rita: Öntsünk tiszta vizet a pohárba! http://tani-tani.info/ontsunk_tiszta letöltés: 2012. 11. 05. 16:48
- Ifjúság 2008. Gyorsjelentés.
http://www.mobilitas.hu/uploads/1/hirek/2382/fajlok/ifjusag2008_gyorsjelentés_090520.pdf letöltés: 2012.11.05. 00:11
- Ifjúságpólitika az egyes európai országokban
<http://www.eurodesk.hu/ifjusagpolitika> letöltés: 2010.09.30 23:24

- Ifjúságpolitikai vizsgálatok Magyarországon.
http://www.ifjusagimunkakonyvtara.hu/reszletes_ifjusagpolitikai_vizsgalat_magyarorszagon__55.html letöltés: 2012.10.21. 1:12
- Iránytű kampány. <http://www.kozod.hu> letöltés: 2012.11.04. 23:05
- Lakossági adományok és önkéntes munka.
<http://www.nonprofitkutatas.hu/letoltendo/lakossagi.pdf> letöltés: 2012.11.06. 1:43
- Mi az önkéntesség. <http://www.onkentes.hu/cikkek/mi-az-az-onkentesseg> letöltés: 2012.08.05
- Mi az önkéntesség. <http://www.onkentesen.eu/mi-az-onkentesseg> letöltés: 2012.09.02. 8:31
- ÖFN. <http://www.kozod.hu> letöltés: 2012.11.04. 23:02
- Önkéntesség és generációk közötti szolidaritás. Eurobarométer összesítő jelentés. 2011.október.
http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/hu/00191b53ff/Eurobarom%C3%A9ter-.html?tab=2011_1 letöltés: 2012.09.24. 19:59
- The UN definition of volunteering. <http://eyv2011.europak-online.net/wp-content/uploads/2010/11/UN-definition-volunteering.pdf> letöltés: 2012.08.30.
- Új nemzedék jövőjéért program.
http://www.ujnemzedek.hu/files/tiny_mce/keretprogram0116.pdf letöltés: 2012.10.23. 16:57
- What is volunteer.
http://www.movisie.nl/127853/def/home/vrijwillige_inzet/over_vrijwillige_inzet/wat_is_vrijwillige_inzet/ letöltés: 2012.11.01. 14:35

7. Melléklet

Kérdőív az önkéntességről

Rabi Nikoletta vagyok, a Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógiai Kar III. éves társadalmi tanulmányok szakos hallgatója. Tudományos Diákköri munkámat az „**Önkéntes fiatalok - fiatal önkéntesek**” témakörben írom, amelyhez a jelen kérdőív kitöltésében kérem szíves együttműködését, együttműködésedet.

A válaszadás önkéntes és név nélküli. A megfelelő válaszokat kérlek, aláhúzással jelöld.

1. A megkérdezett neme

Férfi

Nő

2. Életkorod: év

3. Hallottál-e már az önkéntességről?

Igen

Nem

4. Számodra mit jelent az önkéntesség fogalma? (Kérlek, foglald össze 2-3 mondatba!)

.....

.....

.....

6. Ismersz-e olyan embereket, fiatalokat, akik végeztek, vagy jelenleg is végeznek önkéntes tevékenységet? Ha igen, akkor milyen munkát végeztek eddig, és jelenleg?

Nem, nem ismerek

Igen ismerek – régebben végzett ilyen tevékenységet, de ma már nem.

Igen ismerek – jelenleg is végez ilyen típusú tevékenységet.

7. Önkénteskedtél már?

Igen

Nem (Ugorj a 11. kérdéshez)

8. Ha igen, milyen területen? (Kérlek, írd le 2-3 mondatban!)

.....

.....

.....

10. Milyen gyakran önkénteskedsz?

Hetente több alkalommal

Hetente egy-két alkalommal

Kéthetente

Havonta

Félévente

Évente

Nem önkénteskedem

11. A mai magyar társadalomban fontosnak ítéled-e meg az önkéntes tevékenységet?

Igen

Inkább igen, mint nem

Inkább nem, mint igen

Nem

12. Van-e értéke a mai magyar társadalomban az önkéntes tevékenységnek?

Igen, van

Részben van

Inkább nincs

Nincs

Egyáltalán nincs

13. Ha nincs, mit gondolsz miért? (Kérlek, írd le 1-2 mondatban!)

.....

.....

14. Mit takar az önkéntes tevékenység?

Ingyen munka

Ingyen munka, szolidaritás

Részben ingyen munka, részben fizetett

Közösségi tevékenység

Önzetlen segítségnyújtás

Szabadidős tevékenység

16. Hallottál már a hazai önkéntes törvényről?

Igen

Nem

17. Ha hallottál róla, feltudod-e vázolni a legfőbb mondanivalóját?

Nem

Igen

Ha igen, akkor foglald össze 5-7 mondat erejéig!

.....

.....

.....

.....

.....

18. Miért fontos tevékenység az önkéntesség? (Kérlek, foglald össze 3-4 mondatban!)

.....

.....

.....

19. Mennyire van jelen a mai magyar társadalomban ez a tevékenységi forma?

Teljesen jelen van

Jelen van

Inkább jelen van, mint nincs

Nincs jelen

KÖSZÖNÖM A VÁLASZOKAT!

Interjúvázlat

1. Hallottál e már az önkéntességről? Ha hallottál hol, kitől és mit hallottál róla?
2. Régimódi vagy újfajta dolognak tartod az önkéntességet?
3. Szerinted kiből lesz jó önkéntes, milyen az ideális önkéntes?
4. A te lakóközösségében mennyire van jelen az önkéntesség? Melyik korosztályt vonja be leginkább?
5. Szerinted szükséges lenne e, hogy nagyobb arányba legyen jelen az önkéntesség?
6. Mennyire van jelen az önkéntesség a mai magyar társadalomban? Miért?
7. Szerinted szükség lenne e arra, hogy több teret kapjon az önkéntes tevékenység?
8. Mennyire vannak jelen az önkéntes szervezetek?
9. Szerinted a 14-29 év közötti fiatalok mennyire járulnak hozzá a társadalom fejlődéséhez?
10. Az ha valaki önkénteskedik, befolyásolja e azt, hogy könnyebben fog tud munkát találni?
11. Szerinted ki teheti meg azt, hogy önkénteskedjen?
12. Helyesnek tartod e, hogy a diákoknak önkéntes tevékenységet kell végezniük ahhoz, hogy érettségi bizonyítványt kapjanak?
13. Ha tehetnél valami fontosat a társadalom számára, ami által a társadalom fejlődhetne, mi lenne az?
Az önkéntességnek szerinted mennyire van értéke a mai magyar társadalomban?
14. Szerinted különbözik e a magyar önkéntesség a külföldi önkéntes tevékenységtől?
Szerinted mennyiben tér el a magyar önkéntesség a külföldi önkéntességtől?
Magyarországon elég sok lehetőség van arra, hogy a fiatalok kimenjenek külföldre önkénteskedni. Szerinted ez mennyire van kihasználva és miért?